

**DEĞİŞİMİN DİYALEKTİĞİ...
SİSTEM MÜHENDİSLİĞİ NEDİR, TOPLUM MÜHENDİSLİĞİNİN-İTTİHATÇILIĞIN
TARİHSEL, KÜLTÜREL TEMELLERİ NELERDİR...
„LİBERALLERİN“-YA DA „İTTİHATÇI LİBERALİZMİN“ ELEŞTİRİSİ...**

**Münir Aktolga
Aralık-2008**

İÇİNDEKİLER

<u>GİRİŞ.....</u>	<u>1</u>
<u>DEĞİŞİM NEDİR, “DEĞİŞEN” NEDİR.....</u>	<u>2</u>
<u>BİR DIŞ ETKENE BAĞLI OLARAK BİR BAŞKA TÜRLÜ DEĞİŞME!.....</u>	<u>8</u>
<u>SİSTEM MÜHENDİSLİĞİ NEDİR.....</u>	<u>9</u>
<u>EVET, “TOPLUM MÜHENDİSLİĞİ” NEDİR, VAR MIDIR BÖYLE BİRŞEY?.....</u>	<u>9</u>
<u>“TARİHSEL DEVRİM” NEDEN DEVRİMDİR?.....</u>	<u>12</u>
<u>BİZ KİMİZ.....</u>	<u>14</u>
<u>DEVLET VE BİREY .....</u>	<u>15</u>
<u>DEVLETİ KURTARMANIN YENİ BİÇİMİ: BATILILAŞMA .....</u>	<u>18</u>
<u>BATILILAŞMAK SÜRECİ BİR TARİHSEL DEVRİM SÜRECİDİR.....</u>	<u>19</u>
<u>İTTİHATÇILIK-DAHA SONRA DA “CUMHURİYET DEVRİMCİLİĞİ”- “DEVLETİN ASIL SAHİBİ OLMA” ANLAYIŞININ-KURUCU İDEOLOJİNİN- KILIK DEĞİŞTİRMİŞ ŞEKLİDİR.....</u>	<u>24</u>
<u>NEREYE GELDİK-“LİBERALLERİN”, YA DA “İTTİHATÇI LİBERALİZMİN” ELEŞTİRİSİ .....</u>	<u>25</u>
<u>BAZI NOTLAR:.....</u>	<u>31</u>

GİRİŞ

Önce, bir şeyin, dış dinamiklerin etkisi altında, ama son tahlilde kendi iç dinamikleriyle değişmesi-ve başka birşey haline gelmesi olayını ele alacağız. Bu iş doğada ve toplumda nasıl oluyor-gerçekleşiyor konumuz bu olacak. Bunun ardından da, iç dinamikleri devre dışı bırakan güçlü dış etkenlere-dış dinamiklere- bağlı olarak değişim olayını ele almak istiyoruz. Bu arada, değişim mühendisliğinin ne anlama geldiğini de göreceğiz. Bir kimyacının, ya da gen mühendisinin değiştirici fonksiyonu üzerinde duracağız. Ve şu soruya cevap arayacağız: Aynı şekilde toplumları da değiştirmek mümkün müdür-günlük tartışmalarda rasgele kullandığımız “toplum mühendisliği” kavramının gerçekliği nedir?

Sonra, Türkiye Toplumunun tarihsel evrimi konusuna gireceğiz. Batı toplumlarıyla aramızdaki farkın-farkların bir kere daha altını çizmeye çalışacağız. Bizdeki “Devlet” ve “Devleti kurtarma” anlayışının tarihsel temellerini ortaya çıkaracağız. Bir kere daha “Tarihsel Devrim” diyalektiği üzerinde duracağız. Öyle ki, 1800’lerin sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlayan “Jön Türklüğün”-daha sonra da “İttihatçılığın” ve “Kemalizmin” bir tesadüf olmadığını, bütün bu oluşumların derin tarihsel-toplumsal-kültürel temellere dayandığını göreceğiz.

Sonra, sözü uzatmadan, Cumhuriyet dönemine, 27 Mayıs’a ve sonrasına, Türkiye Sol’una getireceğiz!. Türkiye’de yukardan aşağı ve aşağıdan yukarı doğru gelişen iki zıt değişim sürecinin diyalektiğini bir arada ele almaya çalışacağız. 22 Temmuz 2007’nin burjuva demokratik devrimi sürecindeki yerinin altını çizerek, o tarihten günümüze kadar olup bitenlerin bir blâncosunu çıkarmaya çalışacağız, “nerede bulunuyoruz” sorusuna cevap

arayacağız..Ve de, bu arada, yukarıdan aşağı doğru değiştirmeciliğin en son örneği olarak “liberalleri” eleştirmek istiyoruz! Bir şeye sahip çıkarak onu eleştirmenin ne anlama geldiğine ilişkin güzel bir örnek olacak bu sanırım¹...

Kimsenin tavuğuna kiş demek gibi bir niyetim yok! Kaybedecek-ya da kazanacak- hiçbir şeyi olmayan bir insanın rahatlığıyla yazıyorum!²

DEĞİŞİM NEDİR, “DEĞİŞEN” NEDİR..

Bu evrende “varolan” herşey kendi içinde bir sistem değil midir? O halde, yukardaki soruyu şöyle de sorabilirdik: Sistem nedir, bir sistemin değişmesi ne anlama gelmektedir?..

Şu an ne düşünüyorum biliyor musunuz! “Almışsın eline her kapıyı açan bir anahtar” diyorum kendi kendime, “oyun oynar gibi, onunla önüne gelen bütün kapıları açıp duruyorsun”!! Sonra da, “ben kendimi arıyorum” diyorsun dalga geçer gibi!

“Herşeyin Teorisi”³ öyle birşey ki, her kapıyı açan bir anahtar adeta! Peki, siz de “sahip olmak” istemezmiydiniz böylesine sihirli bir anahtara! Bakın işte önünüze koyuyorum ben onu, hem de bedavaya!. Bütün mesele onu (o anahtarı) Kaf Dağı’nın ardındaki o canavarın elinden alarak “yeryüzüne” getirebilene kadardı! E onu da yaptık Allah’ın izniyle, daha ne istiyorsunuz ki!! Tamam, tamam konuya dönüyorum!..

Aşağıdaki satırlar “Sistem Teorisi’nin Esasları’ndan”⁴:

“Kendi aralarında bağlaşım-ilişki halinde olup, birbirlerinin varlık şartı olan; yani ancak bu bağlaşımın-ilişkinin sonucu olarak ki, birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre bir varlığa sahip olabilen gerçekliklerin (ki bunları biz PARÇA ya da ELEMENT olarak tanımlıyoruz) meydana getirdiği bütüne bir SİSTEM denilir.

Bir sistemin daha küçük alt kısımlara bölünemeyen temel birimleri olan elementleri bir araya geliyorlar, parça, ya da organ adını verdiğimiz alt grupları oluşturuyorlar. Bu alt grupların birlikteliği de bir bütün olarak sistem gerçekliğini oluşturuyor..

Ama, bu bir “örgüt” tanımı değil midir!

Elbette ki bir örgüt tanımıdır! Çünkü, bizim “sistem gerçekliği” diye tanımlamaya çalıştığımız şey bir örgüttür!

¹Eleştiri deyince, bundan hemen, kötüleme, ya da olumsuz yanları öne çıkarma anlaşılır bizde! Ama benim böyle bir derdim yok! Üstelik, tam tersine, şu ana kadar Türkiye siyasetinde “liberallerin” oynadığı olumlu rolün bilincindeyim de ben. Örneğin, bizim kuşağa özgü bir Jöntürk idealizmiyle ortaya çıkan ve demokrasi aşkıyla yanıp tutuşan Taraf’ın o değiştirci enerjisinin boşa gitmemesini istiyorum ben; onun ayaklarını daha çok yere-toplumun iç dinamiklerine-basmasını istiyorum o kadar.. Yoksa, öylesine kahredici bir diyalektiktir ki bu, hiç farkında olmadan adamı alır ve çok farklı yerlere götürür! Ne ideallerle yola çıkmıştık nerelere geldik demeye bile vakit bulamadan, bir de bakmışsın ki, umutsuzluk içinde savrularak, marjinal ittihatçı-liberal-sol bir grup haline dönüşüvermiş, en çok karşı çıktığın o Devletçi cephe mozayığının içinde bir yerlere oturvermişsin!. Ben bunu istemiyorum, ama böyle bir tehlikeyi de görüyorum açıkçası! Onun içindir ki, henüz daha gemi limandan uzaklaşmadan, ona sahip çıkarak onu tekrar eski rotasına döndürmeye çalışıyorum!..

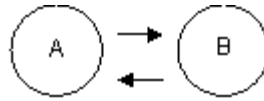
² Yazdıklarım da herşeyden önce “kendim” için!.. “Kendin için bu kadar emeğe değer mi” dediğimizi duyar gibi oluyorum şu an!! Hani o Diyojen’in, güpegündüz elinde bir fenerle yaptığı “arayış” vardı ya, ona benziyor belki de bu! “Ben”, yazarak “kendimi” ifade ederken “kendimi” arıyorum aslında; çünkü bu benim insan olarak varoluş nedenim!..Eğer siz de “arıyorsanız” öyle birini, diyorum ki ben, işte aradığınız burada! Arayanlar-varsa eğer-neyi aradıklarını bilirler!..

³ „Herşeyin Teori’si“ www.aktolga.de 4. Çalışma

⁴Burada konuyu sadece “değişim” olayı çerçevesinde, “değişen nedir”e bağlı olarak ele alacağız. Daha ayrıntılı açıklamalar için www.aktolga.de 4. Çalışma...

Peki örgüt nedir o zaman? Ve neden örgüt?

Her sistem (her örgüt), çevreden-dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu değerlendirerek işleyebilmek için gerekli olan parçaların toplamı olan bir bütündür. Ve bu işlevini yerine getirirken, getirebildiği sürece var olur. Çünkü, var olmak demek, çevreye uyum sağlayabilmek için, çevreden gelen etkileri kendi içinde değerlendirip işleyerek ona karşı bir cevap-bir tepki oluşturabilmek demektir. **Madde-enerjinin-informasyonun her özgül var oluş biçimi (yani her sistem), dışardan gelen etkilere karşı bir tepki oluşturabilmek için gerekli olan örgütlenmeden ibarettir. Örgütlü olarak var olmanın gerekçesi, varlığını sürdürebilmek için gerekli olan tepkiyi-cevabı ancak bir örgüt olarak gerçekleştirebilmenin mümkün olmasıdır. Çünkü, çevrenin etkilerini değerlendirerek bunlara karşı bir reaksiyon oluşturabilmek için gerekli olan bilgiye ancak bir örgüt sahip olabilir. Bilgi, her durumda, bir örgütün parçaları-elementleri-üyeleri arasındaki ilişkilerle temsil edilerek kayıt altında tutulur (store, speichern).**

Bilgi A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulur.

Bütünü oluşturan her alt grup, yani parça, sistemin dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyi kullanarak işleme sürecinde belirli bir işte uzmanlaşmış bir organdır. Ama bu organlar da, kendi içlerinde, belirli bir görevi yerine getirmekle uzmanlaşmış elementlerden oluşurlar. Bir organın çıktısı, bütün bu elementlerin örgütlü kolektif faaliyetlerinin sonucu olurken, organların (parçaların) kolektif faaliyetleri de sistemin bütünüün çıktısını oluşturur. Örgüt içinde örgüt yani! İşte evrensel var oluşun sırrı budur!

Örneğin, organizma örgütlü bir sistemdir. Organlarımız bu sistemin madde-enerji-informasyon işleme sürecinde uzmanlaşmış alt uzmanlık grupları iken, hücrelerimiz de, hem organizmamızın temel yapı taşlarıdır, hem de aynı zamanda, içinde buldukları organa göre, her biri belirli gen açılım faaliyetine sahip olan uzmanlaşmış unsurlardır. Organizmanın temel yapı taşları olarak hepsi de aynı DNA yapısına sahiptirler. Ama her birinin, içinde buldukları organa ve faaliyete göre “gen açılım örnekleri” farklıdır (gen expression pattern).

Başka bir örnek de toplumdur. Toplumlar da organizma gibi örgütlü bir bütündür-sistemdir. Bu bütünüün-örgütün parçalarını ise toplumsal üretim birimleri oluştururlar. Sistemin elementleri de insanlardır. **“Her insan, içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür” derken anlatılmak istenilen şey, tek tek insanların yaşam bilgilerinin, kolektif hafızada yer alan sistemin bütünüüne ait bilgilerden (ki bunlara, toplumsal sistemin DNA’ları olarak kültür diyoruz) kaynaklandığıdır.** İnsanlar, toplumda içinde buldukları yere göre, bu hazineden-bilgilerden bir kısmını kullanarak kendi kişiliklerinin temelini oluştururlar. Sonra, bunun üzerine üretim süreci içinde sahip oldukları bilgileri de oturarak, aynen bir hücrenin organizma içindeki yerine göre belirli bir gen açılım örneğine sahip olması gibi, toplumsal kimliklerini-varlıklarını gerçekleştirirler...

Öte yandan, bir örgütün-bir sistemin-oluşabilmesi için en azından iki elemente (kişiye!) ihtiyaç vardır (A ve B gibi). Tek kişilik örgüt-sistem olmaz! Neden mi olmaz?...

Önce, iki kişi neden biraraya geliyor onu görelim: Evet, neden bir araya gelir iki kişi? Ortak bir amacı gerçekleştirmek için mi? O halde, ortak bir amacı gerçekleştirmek için görev bölümü yapmaya dayanıyor işin özü. Görev bölümü ise, bir işin nasıl yapılacağıının belirlenmesi ve sonra da bunun hayata geçirilmesinden ibarettir.

İşte size varoluşun sırrı! Bu kadar basit! Adına ister örgüt, ister sistem deyin, bütün varlıklar kendi içlerinde, son tahlilde, belirli bir fonksiyonun (varoluş fonksiyonunun) yerine getirilebilmesi için yapılan bir görev bölümünden ibarettir! Her durumda esas olan, madde-enerji-informasyon şeklinde dışardan-çevreden gelen bir etkiye karşı o an sahip olunan dengenin (varoluş halinin) korunması olduğundan, önce, dışardan gelen etki değerlendirilerek mevcut dengeyi koruyabilmek için ona karşı bir reaksiyon modeli oluşturulur, sonra da, hazırlanan bu reaksiyon modeli gerekli davranış biçimleri şeklinde hayata geçirilir. Varoluşun amacı budur, bu fonksiyonun yerine getirilebilmesidir; görev bölümü denilen şey de zaten bunun için yapılır. Canlıların “yaşamı devam ettirebilme mücadelelerinin” esası da budur. Gene varoluş fonksiyonunu yerine getirebilmek için yapılan bir görev bölümüne dayanmaktadır herşey. Bu iş yapılırken de varolunmuş olunuyor zaten..

Peki neden en az iki elemente ihtiyaç duyuluyor bunun için, neden tek kişilik örgüt-sistem olmuyor? Neden “kendinde şey varlıklar”-“mutlak gerçeklikler” yoktur bu evrende?

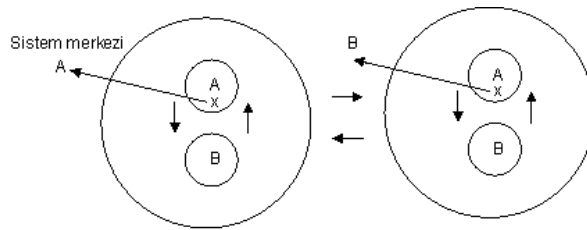
1-Çevreden gelen etkileri-informasyonları değerlendirerek bunlara cevap verebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır.

2-Bilgiye sahip olabilmek-kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutabilmek- için ise bir ilişki zemininde varolmak gerekir. Çünkü bilgi, ancak bir ilişkiyle temsil olunarak kayıt altında tutulabilir. İlişki olmadan bilgi de olmaz. En basit ilişki ise, ne türden olursa olsun, iki element-kişi arasındaki bağıdır. Şöyle ifade edelim:

SİSTEM=A+B . İşte, aradaki o “+” işaretidir ki, A ile B arasındaki ilişkileri-bağı- ve bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden de odur.

Yani, her durumda, bir A ile bir B’yi⁵, bir biçimde birbirine bağlayan-bu iki unsuru birbiriyle ilişki haline getiren- şeydir bilgi. Ortaya çıkan sonuca da bir sistem, ya da örgüt diyoruz biz. Çünkü bir sistem-örgüt olarak varolan her şey belirli bir bilgiyi temsil eden bir yapıdır...

Sonuç: “Bu evrende var olan her şey, kendi içinde bir AB sistemi iken, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, bir başka AB sisteminin içinde A ya da B olarak da yer alır, var olur”.

“Birşey”in, ya da “herşeyin” anatomisi..

“DEĞİŞEN”İN ne olduğunu gördük, şimdi de, kendi içinde (iç dinamikler olarak) iki temel fonksiyonu temsil eden iki parçadan oluşan (ve belirli bir bilgiyi temsil eden) bir sistemin nasıl “işlediğini”, bir durumdan bir başka duruma geçerken-yani DEĞİŞİRKEN-nasıl gerçekleştiğini-varolduğunu göreceğiz:

Bir AB sisteminde, A ve B arasındaki bütün ilişkiler, bu sistem için zamanın başladığı o ilk “an”da-“ilk durum” adını verdiğimiz bir platformda- iki karşıt potansiyel madde-enerji alanının-kuvvetin birliği zemininden doğarlar. Öyle ki, “ilk durum” adını verdiğimiz bu iç dinamikler

⁵ Bu A ve B, bir sistemin içinde onun sahip olduğu iki temel fonksiyonu temsil eden parçalara yönelik rasgele sembollerdir. Yani ayrıca bir anlamları yoktur..

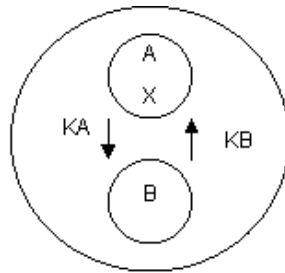
platformu daha sonra gerçekleşecek bütün diğer etkileşmelerin de ortak zeminini oluşturacaktır. Çünkü her sistem, son tahlilde, bir açık sistemdir; varlığını dış dünya ile (dış dinamikler) etkileşim halinde sürdürür. Çevreyle gerçekleştirilen etkileşmelerin sonucu olarak ki, hiç bir zaman, mutlak anlamda denge halinde kalmaz. Yani, içinde mutlak birliğin, “huzurun” hüküm sürdüğü kapalı bir sistem düşünülemez! Daha o “ilk” gerçekleşme “an”ından itibaren, dış dünyadan gelen etkilerdir ki karşıt kutuplar arasındaki dengeyi bozarlar.

Aynen şöyle olur: Dışardan gelen-alınan- madde-enerji-informasyon sistemin içine girince, sistemin dominant kutbu (A) bunu içerdeki bilgiyle değerlendirerek bir reaksiyon modeli hazırlar ve sonra da hazırladığı bu reaksiyon modelini gerçekleştirmesi için karşıt kutup olarak motor sisteme (B) verir⁶. Motor sistem de görevini yerine getirir, bunu gerçekleştirir.

Etkileşme “öncesinde”⁷ AB sisteminin içindeki durumu “ilk denge durumu” olarak ifade ettik. Etkileşme başladığı “an”-zamanın başlamasıyla birlikte- A, AB sisteminin mevcut durumunu (sistem merkezini) temsil eden unsur haline gelir. O an o artık, hem dışardan gelen etkiye karşı sistemin gerçekleştireceği reaksiyon modelini hazırlayarak bunu B’ye iletendir (ki bu, B açısından, mevcut dengeyi ihlâl-inkâr eden sistem içi bir etken olarak değerlendirilir), hem de, mevcut durumu temsil eden unsur olarak onu muhafaza etmeye çalışır.

Sonuç: Dışardan-çevreden gelen madde-enerji-informasyon, iç dinamiği oluşturan unsurlar tarafından (A ve B) kolektif bir çabayla değerlendirilerek işlenilmiş, sonuç olarak da ortaya bir ürün çıkarılmış olduğu halde, A, mevcut durumu-dengeyi-temsil eden kutup olarak ona (yani, yeni oluşan bu ürüne de) sahip çıkar, onu da gene mevcut durumun içinde muhafaza etmeye çalışır. Bu ise, B açısından kabul edilemez bir durumdur. Çünkü, A’nın, ortaya çıkan ürünü mevcut durumun içinde tutarak ona sahip çıkmasıyla birlikte $K_{A1}=K_{A2}$ denge koşuluna göre oluşan o “ilk durum” değişmiş, $K_{A2} \neq K_{A1}$ gibi kabul edilmesi mümkün olmayan yeni bir “durum” ortaya çıkmıştır. B, tabii bu yeni duruma karşı çıkar ve $K_{A2}=K_{B2}$ şartlarının gerçekleşeceği yeni bir denge durumunun oluşması için mücadeleyi başlatır.

Üretici güçlerin gelişme seviyesini temsil eden her yeni denge durumunda yeni bir $K_A=K_B$ denge koşulu ortaya çıkar, yeni bir üretim ilişkileri sistemi doğar.

Bir AB sistemi olarak sınıflı toplum
A: Neyin nasıl üretileceğini belirleyen sistemin dominant-egemen kutbu.
B: A'nın gerçekleştirdiği üretim modelini hayata geçiren sistemin motor gücü. Buradaki X ise, A tarafından temsil edilen sistem merkezine işaret etmektedir.

Yukardaki şekil herşeyi açıklıyor aslında! Gerçi değişim olayı burada (şekilde) toplumsal bir zemin üzerinde ele alınıyor ; ama işin özü bütün sistemler için aynıdır. En azından, olaya Sistem Bilimi-İnformasyon İşleme Bilimi⁸ açısından bakınca görünen manzara böyledir...

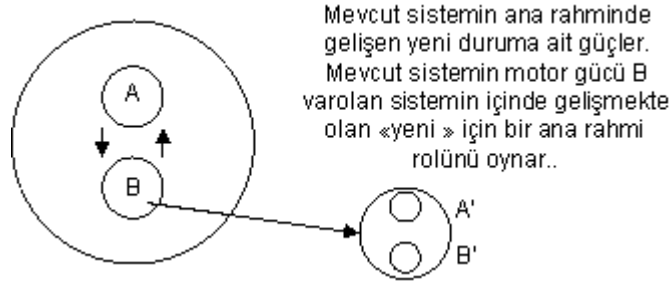
İşte “sınıf mücadelesinin” mekanizması, “üretici güçlerin gelişmesi” sürecinin diyalektiği budur. Açıkça görüleceği gibi, sınıf mücadelesi toplumsal gelişmenin kaldıracıdır. Sistemin motor gücü olan B, her durumda, A’nın inkârının neden olduğu “Haksızlığa” karşı mücadele ettiği için, bu mücadele de, son tahlilde bir “Hak arama” mücadelesi olduğu için “Haklıdır”. Ve ne olur böylece? Adım adım, basamak basamak, aynen bir merdiveni çıkar gibi, her basamakta yeni bir denge kurularak sürecin sonuna doğru ilerlenir.

⁶ Bu konuda geniş açıklamalar için bak „Sistem Teorisi’nin Esasları” www.aktolga.de 4. Çalışma.

⁷ Buradaki “öncesinde” kavramı zaman olarak bir önceliği ifade etmiyor. Tam o etkileşme “an”ına (sıfır noktasına) işaret ediyor..

⁸ Bu konuda daha geniş açıklamalar için bak, www.aktolga.de 4. Çalışma

Bir sistemin bir üst seviyeye çıkma eylemi devrimci bir iştir dedik! Neden? İlk bakışta, dışardan gelen etkiye karşı oluşturulan tepkiyle, sadece mevcut durum muhafaza edilmeye çalışılıyormuş gibi görünse de (ve bu da “muhafazakâr” bir etkinlik olarak algılansa da), gerçekte, sistemin varoluş fonksiyonu olarak ortaya çıkan bu reaksiyon, kendi içinde, bir üst düzeye ait potansiyeli de barındırdığı için ilerici-devrimci bir karaktere sahip olur. Yani, sistemin motor unsurlarının sistem adına gerçekleştirdikleri reaksiyon, aynı zamanda, yeni bir denge durumuna gebe bir anne rolünü de oynar! Bu yüzden de o, kendi içinde-ana rahminde taşıdığı o çocuktan (sistemin kollektif ürününden) dolayı devrimci bir güç özelliğine sahip olur! Ne zaman ki yeni denge durumunu oluşturacak güçler eskinin içinde ortaya çıkan reaksiyondan ayrışarak bağımsız bir varlık şeklinde oluşmaya başlarlar, buna bağlı olarak, eski durum zemininde oluşan varlıklarıyla A ve B de onun (yeninin) içinde (onun varlığında) yok olurlar; yeni denge durumu kendine özgü üretici güçleriyle A'B' olarak ortaya çıkar.

Burada biraz duralım ve bütün bunların ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabilmek için konuyu biraz daha açmaya çalışalım:

Az önce dedik ki; “bir AB sisteminde, A ve B arasındaki bütün ilişkiler iki karşıt potansiyel madde-enerji alanının-kuvvetin birliği zemininden doğarlar”. Bu ne demektir? Bir AB sisteminde A ve B birbirine “karşıt”-“zıt” kuvvetleri mi temsil etmektedir. Sistem gerçekliği “zıtların birliğidir” derken kastedilen bu mudur? Hayır değildir! Yani, kendi başına ele alındığı zaman, bir AB sistemin iki temel parçasını-fonksiyonel birimini oluşturan unsurlar olarak A ve B arasında hiçbir çelişki-zıtlık yoktur. Tam tersine bunlar fonksiyonel olarak birbirlerini tamamlayan unsurlardır. Biri, aradaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi kullanarak sistem adına ne yapılacağını belirlerken, diğeri de, gene sistem adına bunu hayata geçirmektedir. AB sisteminin çevreyle ilişkileri-etkileşmesi bu görev bölümüyle gerçekleşmekte, sistem bu görev bölümü sayesinde varlığını sürdürebilmekte-değişmektedir. O zaman nedir mesele, “çelişki”-“zıtlık” nerede burada ve neden sistem gerçekliği “zıtların birliğidir” diyorumuz?

En başa, yani, bir AB sisteminin olduğu o ilk “an”a dönüyoruz! Bilindiği gibi, aslında böyle “o an” diye, sistemin statik-mutlak bir gerçeklik olarak “varolduğu” bir zaman dilimi falan yoktur ortada; hepsi izafi kavramlardır bunların! Sistem gerçekliği dinamik bir olay-süreç olduğu için, o, daha o ilk “an”dan itibaren, dış dünyayla-çevreyle etkileşme sürecinde, kendini inkar ederek gerçekleşir-varolur. Yani öyle, bir an için bile olsa, kurulu-mutlak bir denge hali söz konusu olmaz hiçbir zaman. O “an”, sistemin dışardan-çevreden gelen ve mevcut denge durumunu etkileyerek onu bozma eğilimi gösteren bilgi-enerji-etkiyi kendi içindeki bilgiyle değerlendirerek ona karşı bir cevap hazırlamaya başladığı “an”dır da. Bir sistemin “ilk oluşum anı”yla, onun objektif bir gerçeklik olarak kendini (kurulu dengeyi) inkar süreciyle birlikte varoluşu arasında bir zaman dilimi olmadığını altını çizdikten sonra devam edelim:

Önce, sistemin içindeki bilgi kullanılarak, dışardan gelen madde-enerjinin-informasyonun nasıl işleneceği belirlenir. Yani, sistemin dışardan gelen hammaddeyi nasıl işleyeceğine, onu nasıl bir ürün haline getireceğine dair bir “reaksiyon planı”- modeli hazırlanır. Sonra da

hazırlanan bu plan sistemin motor gücüne verilerek onun bu planı gerçekleştirilmesi sağlanır. İşte, bu mekanizmanın sonucu olarak ki, dışardan gelen hammaddeyi hazırlanan üretim planına göre işleyerek onu bir ürün haline getirmeye çalışan motor sistem unsurları (B), daima, ürünün oluşmasında doğurgan bir anne-ana rahmi- rolünü oynarlar. Evet, her ürün bir çocuktur, bir sentezdir. Ve her çocuğun da bir babası (A) bir de annesi (B) vardır; ama, baba mevcut durumu (yani, çocuğun doğuşuyla birlikte artık eski haline geleni) temsil ettiği için, yeni olarak onu yaratan, kendi elleriyle ona şekil veren, ve de, ana rahminde geçen süreç boyunca onunla bütünleşerek varolan annedir, ve o anne işte bunun için, yani karnında taşıdığı o çocuktan dolayı devrimcidir!

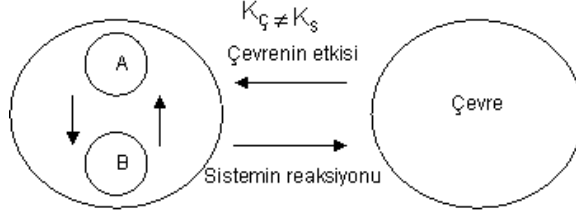
Bir fabrikada çalışan işçileri düşününüz: İşçiler, işveren ve onun görevlendirdiği kişiler-mühendisler vs.-tarafından hazırlanan üretim planını hayata geçiren sistemin motor güç unsurlarıdır. Aynen, tek bir hücrenin içindeki o proteinler gibi, ellerindeki üretim planına göre hammaddeyi işleyerek onu bir ürün haline getirmeye çalışırlar! Öyle ki, onlar kendi toplumsal kimliklerini de bu süreç (ürünü gerçekleştirme süreci) içinde oluşturduklarından, bir yerde, ürünle bütünleşirler. Ürün onlar için sanki ana rahminde büyüttükleri-oluşturdukları “kendi çocukları”-kendilerinin bir parçası haline gelir. Ve bu şekilde, üretim sürecinin her adımında, aslında sistemin kollektif ürünü olan o çocuk işçilerin ana rahminde biraz daha büyür-gelişir. Ve sonuçta da onlar, tıpkı bir anneyle çocuğu arasındaki ilişki gibi birbirleriyle bütünleşmiş olarak doğarlar. Yani üretim faaliyeti sona eripte ürün ortaya çıktığı an işçiler de onunla birlikte aynı duruma çıkmış-ürünle birlikte onlar da kendilerini üretmiş olurlar.

Ama aynı şey üretim planını hazırlayan-hazırlatan- sistemin dominant kutbu için söz konusu değildir. O, mevcut sistemin temsilcisi olarak varlığını ürettiğinden, sonuçta elde edilen ürüne de varolan sistemin içinde sahip çıkmak ister. Yani o, kendi varoluş fonksiyonu-koşulu-gereği ürünle birlikte bir üst denge durumuna çıkıldığını göremez. Kendi ataleti, mevcut durumu koruma görevi buna engel olur. Motor gücün, ürünle birlikte-onu yaratırken kendiliğinden bir üst denge durumuna çıkma yeteneği onda yoktur. İşte bu yüzden ki, üretim süreci mevcut denge halinin inkarı süreci olduğu kadar, aynı zamanda, ürünün oluşmasına paralel olarak, yeni bir denge durumunun eskinin içinde oluşması sürecidir de. Aslında A, yani sistemin dominant unsuru açıyor inkar kapısını! Sisteme dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu sistem adına içeriye buyur eden (alan) o! Sistemin sahip olduğu bilgiyi kullanarak onu değerlendiren ve bir üretim modelini (hammaddenin nasıl işleneceğini) hazırlayarak gerçekleştirilmesi için bunu sistemin motor gücüne ileten o. B, yani motor unsur da bunu gerçekleştiriyor. Bunu yaparken onun yaptığı sadece A'nın inkarını gerçekleştirmektir. Sonuçta meydana gelen ürün ilk durumdan itibaren başlayan sürecin amacı (ulaşmak istediği hedef) olduğu için, o aynı zamanda bir “son durumu”da temsil etmektedir. Yani ürünü yaratmakla A ve B aslında onun varlığında yok olmakta, kendilerini yeniden üretmiş olmaktadır. Daha sonra süreç yeniden başladığı zaman bu durumda A ve B artık bir önceki sürece başlayan A ve B değildir. Örneğin A'B' dür onlar artık. Ama A bunu kabul etmek istemez! İşte A ile B arasındaki “zıtlığın”-“çelişkinin” kaynağı tam bu noktada ortaya çıkıyor. B, ürünle birlikte kendini de yeniden üretmek onunla aynı “duruma” ulaştığı halde (B' durumuna geçtiği halde), A, A' haline gelmeyi, B' ile yeni bir A'B' ilişkisi içinde kendini yeniden üretmeyi kabul etmez.

İşte bu süreç, yani sistemin kendi kendini üretim süreci, daha o ilk oluşma “anından” itibaren başladığı içindir ki, AB nin, ilk oluştuğu andan itibaren, kendi içinde kendi zıttını (A'B' olarak kendi inkarını) barındırarak varolduğunu söyleriz. Öte yandan, AB nin zıttı olarak gelişen bu A'B' sistemin ana rahmi olarak B nin içinde geliştiği için de, zıtlık deyince bu zıtlık sanki A ile B arasındaymış gibi görünür-anlaşılır. İşte, “sistem gerçekliği zıtların birliği ve mücadelesinden ibarettir” sözünün anlamı buradan gelir. Birlikten ve mücadeleden kasıt, her AB sisteminin, her an, kendi içinde bir A'B' ile birlikte-ve onunla mücadele halinde varolmasıdır. Ancak, her durumda, AB yi A temsil ettiğinden, A'B' de B nin ana rahminde geliştiğinden, sürece mekanik olarak bakınca bütün olup bitenler A ile B arasındaki ilişkiye indirgenir ve denilir ki; “her durumda, A, mevcut sistemi temsil ederken, B de onun zıttı olan başka bir sistemi temsil etmektedir. Sistem-üretici güçler geliştikçe, yeniyi temsil eden B, A yi

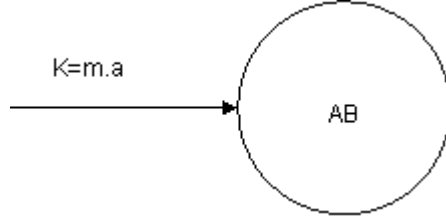
ve onun temsil ettiği sistemi yok ederek onu yerine kendisinin temsil ettiği sistemi egemen kılacaktır”!

BİR DIŞ ETKENE BAĞLI OLARAK BİR BAŞKA TÜRLÜ DEĞİŞME!..

Yukardaki şekilden ne anlıyorsunuz? Çevreyle etkileşme halinde olan bir AB sistemi değil midir burada söz konusu olan? $K_ç \neq K_s$ ise, çevrenin sistem üzerine etkisiyle sistemin buna karşı olan cevabının-reaksiyonun- birbirine eşit olmadığını, yani ortada bir denge durumunun bulunmadığını gösteriyor. Peki ne olur bu durumda? Diyelim ki, çevrenin AB sistemi üzerine etkisi yani $K_ç$, AB nin çevre üzerine olan etkisinden, yani K_s den daha büyüktür, ne olur bu durumda?

“Varolmak” çevreden gelen etkilere karşı durabilmekle-bunlara karşı reaksiyon oluşturarak bir denge durumu yaratabilmekle gerçekleştiğinden, $K_ç$ nin K_s den büyük olduğu durumlarda böyle bir denge durumu yaratılamayacağından ($K_ç \neq K_s$ nin anlamı budur), AB sistemi söz konusu çevre karşısındaki izafi varlığını-kişiliğini- kaybeder, “dışardan” gelen ve karşı konulamayan kuvvetin etkisi altına girer, onun doğrultusunda hareket etmeye başlar. Örneğin

bütün bir Newton Fiziği-klasik mekanik- bunun üzerine kurulmuştur. Yukardaki şekilde “K” dış kuvveti temsil ederken, “m” bu kuvvetin etkilediği cismin-sistemin kütesini, “a” da “K” ya bağlı olarak cismin-AB nin kazandığı ivmeyi göstermektedir. Aynı şekilde, AB sisteminin çevre üzerine etkisi (K_s) de $K_ç$ den daha büyük olabilir. Bu durumda da çevre AB nin etkisi doğrultusunda mekanik olarak “değişikliğe” uğrar.

Buna-bu türden mekanik hareketlere- toplumsal düzeyde de bir örnek vermek istersek, örneğin köleciliği, ya da sömürgeciliği gösterebiliriz! Bilindiği gibi köle bir üretim aracıdır, yani bir aletten farksızdır. Bu nedenle, köle sahiplerinin kölelerle ilişkisi bir üretim aracıyla-bir aletle ilişki gibidir. Sömürgecilikte de öyle. Tek taraflı bir bağımlılık-kuvvete dayalı mekanik bir ilişkidir burada da söz konusu olan. Her iki durumda da olay, bir dış kuvvetin etkisi altında gerçekleşen mekanik bir harekettir son tahlilde.

Açıkça görüldüğü gibi, bu türden mekanik hareketlerde dışardan-çevreden gelen etki sistemin içindeki bilgiyle (iç dinamikler arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgi temeliyle) değerlendirilerek sistemin davranışlarına temel teşkil eden bir cevap hazırlanmıyor. Sistemin davranışlarını belirleyen, doğrudan doğruya dış kuvvetin kendisi oluyor..

Değişim olayını incelerken kimyasal reaksiyonları da işin içine katarak olayın boyutlarını daha da genişletmek mümkündür aslında; ancak biz bu yazı çerçevesinde kalarak konuyu daha fazla uzatmak istemiyoruz. Şu an bizim için önemli olan, iç dinamiklere bağlı olarak gerçekleşen gelişerek değişimle, bir dış kuvvetin etkisi altında meydana gelen değişimdir.

SİSTEM MÜHENDİSLİĞİ NEDİR

Bir işi yaparak-bir fonksiyonu yerine getirerek- belirli bir amacın gerçekleştirilmesine yardımcı olmaları için insanlar tarafından yaratılan-yapılan- sistemlere yapay sistemler denilir. Bu durumda esas olan, sistemin bilgi temelini teşkil edecek belirli bir bilgidir. Bu bilgi, söz konusu yapay sistemin yaratıcısı “sistem mühendisi” tarafından belirli bir fonksiyonu yerine getirecek bir yapı haline dönüştürülmektedir. Öyle ki, gerekli olduğu zaman, yani dışardan komut verildiği zaman, sistem bunu temsil ettiği bilgiye göre bir etkinlik-hareket-haline dönüştürerek istenilen fonksiyonu yerine getirebilsin, bu şekilde, ulaşılmak istenilen amaç gerçekleştirilebilsin. Bütün insan yapımı makinelerin çalışma prensibi budur. Örneğin bir elektrik süpürgesini ele alalım: Yukarıda söylenen şeylerin kristalize olmuş bir şeklidir bu. Belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için (ki bu durumda amaç kirlenen yerlerin süpürülerek temizlenmesidir) belirli bir bilgi sistem mühendisi tarafından belirli bir fonksiyonu gerçekleştirecek şekilde bir makine-mekanik bir sistem- haline dönüştürülmektedir.

Yapay sistemler aslında insanın bilişsel-planlı- faaliyetinin ürünleridir. Çünkü her durumda, gerçekleştirilmesi gereken bir amaç, bu amacı gerçekleştirmek için gerekli olan bir strateji-algoritm- ve sonra da buna uygun araçlar-yani operatörler- söz konusudur. Bütün yapay sistemler, yani makineler bu temel üzerinde ortaya çıkarlar. “Yapay zekâ”nın da özü budur aslında. Bu durumda, “öğrenme” yeteneği olan bir robotu basit bir makineden ayıran, söz konusu robotun, sahip olduğu bilgi temelini “öğrenerek” belirli ölçüde genişletebilmesidir. İnsan, doğal sistemlerin nasıl çalıştıklarını keşfettikçe, bu bilgileri kullanarak-doğadaki orijinallerine uygun-yapay sistemler üretmekte, böylece, yaşamı devam ettirme mücadelesinde avantajlı hale gelmektedir.

Gen mühendisliği olayının esası da budur. Doğal bir sistemin bilgi temelini oluşturan DNA yapısını öğrenen insan, geliştirdiği yöntemler aracılığıyla bu bilgilerle oynayarak-bunlar üzerinde küçük değişiklikler yaparak- onun davranışları üzerinde etkili olmaya çalışır. Örneğin, patlıcanın çekirdeklerini üreten bilgileri onun DNA larından çıkararak çekirdeksiz bir patlıcan türünün ortaya çıkmasını sağlar vb.⁹

Şimdi, yavaş yavaş, geliyoruz işin can alıcı noktasına! Soru şu: Nasıl ki bir patlıcanı, onun DNA' larıyla-yani bilgi temeliyle-oyunarak “değiştirebiliyoruz”, aynı şekilde bir toplumu da onun “bilgi temelleriyle” oynayarak değiştirmek mümkün müdür; yani, “sistem mühendisliği” gibi bir “toplum mühendisliği” de söz konusu olabilir mi?

EVET, “TOPLUM MÜHENDİSLİĞİ” NEDİR, VAR MIDIR BÖYLE BİRŞEY?

⁹ Ama tabii, hiçbir “gen mühendisi” genlerini değiştirerek bir fareyi uçuramaz! Bu konuda daha geniş açıklamalar için bak www.aktolga.de 1-2. Çalışmalar

Bu soruya cevap verebilmek için önce toplum söz konusu olduğu zaman onun nasıl bir sistem olduğundan, “toplumun bilgi temeli” deyince bunun ne anlama geldiğinden başlamak gerekir. Evet, toplumsal bir sistem (bir AB sistemi) söz konusu olduğu zaman, bu toplumun benliğini-kimliğini-ürettiği bilgi temeli-yani onun toplumsal düzeydeki DNA’ları-nedir? Bir toplum, dışardan-çevreden gelen etkileri neye göre-hangi bilgilere göre-değerlendirerek gerekli reaksiyonları oluşturmaktadır?

Çok basit! Kültür, ya da, daha başka bir deyişle, “yaşam bilgileri” demiyor muyuz biz bunlara!. Toplumsal bir sistemin elementlerini oluşturan insanların ne yeyip içeceklerinden, kılık kıyafetlerine, dinledikleri müzikten, insan ilişkilerindeki davranışlarına kadar, hayatı nasıl yaşayacaklarına dair bütün bilgilerin hepsine birden biz yaşam bilgileri anlamında kültür diyoruz. Ve insanlar bu bilgileri, doğdukları andan itibaren, bilinç dışı bir şekilde, en yakın çevrelerinden başlayarak içinde yaşadıkları toplumdan alırlar. Şöyle doğduğunuz andan itibaren en yakın çevrenizden, annenizden, babanızdan hiç farkında olmadan öğrendiğiniz yaşam bilgilerini bir düşünün... Kendinizi müslüman, ya da Budist olarak mı görüyorsunuz..Günah diye domuz etini yemiyormusunuz, ya da, inek sizin için kutsal olduğundan eti yenmez mi.. Çatal bıçak kullanarak mı yiyorsunuz yemekleri, yoksa elinizle mi..Bir sandalyeye oturarak masada mı yiyorsunuz, yoksa bağdaş kurarak yerde mi.. Yemek yerken dışı kalaylanmış bakır kaplar mı kullanıyorsunuz, yoksa porselen tabaklarda mı yiyorsunuz. Buna benzer şeyleri şöyle bir düşünün.. Örneğin, oturduğunuz evin nasıl bir ev olduğunu, evde kullandığınız möbleyi, evinizi nasıl dayayıp döşediğinizi, odun sobasıyla mı ısındığınızı, yoksa ısınma işini kalöriferle mi yaptığınızı, dinlediğiniz müziği, üzerinize giydiğiniz elbiseleri düşünün...Bütün bunların hepsi, hiç farkında olmadan öğrenerek sahip olduğunuz yaşam bilgilerini oluştururlar..Daha sayısız örnekler verebiliriz bunlara..Örneğin, neden elbiseleriniz şu an üzerinizde olduğu gibidir de başka türlü değildir, yani neden Arap ülkelerinde olduğu gibi giyinmiyorsunuz da şu an giyindiğiniz gibi giyiniyorsunuz! Neden bazı kadınlar başörtüsü takıyorlar da bazıları takmıyorlar.. Ya da, neden belirli tür müzikleri dinliyorsunuz.. Neden bazı şeylerden hoşlanıyorsunuz da bazılarından hoşlanmıyorsunuz.. Zevklerin ve renklerin tartışılmaz olduğu söylenir, neyin güzel, ya da çirkin olduğunu belirleyen nedir o zaman.. Ya peki neden başka bir dil değil de şu an konuştuğunuz dil sizin ana dilinizdir; ana dilinizi nasıl öğrendiğinizi hiç düşündünüz mü?

Bütün bunlara, yani farkında olmadan-bilinç dışı olarak sahip olduğunuz bu “yaşam bilgilerine” kültür diyoruz. Bizi toplumsal bir varlık haline getiren bu bilgileri, doğduğumuz andan itibaren en yakın çevremizden başlayarak öğreniriz. Çünkü, bunlar içinde yaşadığımız toplumun bilgi temelidir-toplumsal DNA’larıdır. Nasıl ki annemizden ve babamızdan gelen DNA’ların kaynaşmasıyla biyolojik varlığımıza ilişkin o ilk DNA bilgi temelimiz ortaya çıkıyorsa, içinde yaşadığımız toplumdan aldığımız bu kültürel miras da bireyler olarak bizim toplumsal varlığımızın-kimliğimizin oluşmasına neden olur. Bunun dışında, yaşam süreci içinde bizim yaptığımız, bize miras kalan bu bilgilere dayanarak hayatı yaşarken, kendi yaşam tecrübelerimizle üreteceğimiz yeni bilgileri de bunların üzerine ekleyerek bilgi dağarcığımızı genişletmek, ve ortaya çıkan sonuçları çocuklarımıza miras olarak bırakmak oluyor. İşte insanı kültürel kimliğiyle-yaşam bilgileriyle tarihsel-toplumsal bir ürün yapan süreç budur. Toplumsal evrim sürecinin mantığı da budur aslında. Bu anlamda her insan, kendi bireysel ve toplumsal tarihinin yaşanılan anın içindeki ürünü oluyor. Şu anın içinde varolan, bir yanıyla geçmişin içinden çıkıp gelen olurken, diğer yanıyla da, geleceği yaratmaya çalışan olarak ortaya çıkıyor.

Peki, “yaşam bilgileri”, ya da “kültür” adını verdiğimiz bu bilgiler nasıl ortaya çıkıyorlar? Toplumsal üretim faaliyeti içinde değil mi!.. Bilişsel bir varlık olarak insan-ve insan toplumu-daha o ilk oluştukları andan itibaren bilişsel bir faaliyet olan üretim faaliyeti içinde gerçekleşirler. Bu nedenle, toplumsal kimliği olduğu kadar, tek tek insanların kimliklerini de belirleyen toplumsal üretim sürecidir-faaliyetidir; bu üretim faaliyeti-süreci- içinde insanların kendi aralarında kurdukları ilişkilidir. İşte size bütün o kültürel kimliklerin gerçekleşme-ortaya çıkma temeli.

Örneğin ilkel komünal toplumdaki, ilkel komünal toplum insanından, onun yaşam biçiminden-bilgilerinden-bahsediyoruz. Nedir bunların temeli? İlkel komünal toplumdaki üretim ilişkileri değil midir? İlkel komünal toplumun “Kan Anayasası’nın” temeli bu değil midir? Aynı şekilde feodal kültürü, ve daha sonra da kapitalist kültürü ele alalım. Bunların da, yani bu tür toplumsal yaşam bilgilerinin-biçimlerinin de temelini gene varolan üretim ilişkileri oluşturuyor mu? Demek ki insanlar, belirli bir üretim ilişkisi içinde yaşamlarını üretirlerken, zamanla buna uygun belirli yaşam bilgilerine-kültür-sahip oluyorlar. Öyle ki, daha sonra bu bilgilerin ilk olarak ne zaman, nasıl ortaya çıktıkları falan da unutuluyor ve bunlar insanların annelerinden babalarından, içinde yaşadıkları toplumdan bilinç dışı olarak öğrendikleri-sahip oldukları- bilgiler haline geliyorlar.

Burada hemen ikinci bir soru daha ortaya çıkıyor tabii: Peki, madem ki bu bilgiler (yani bizim kültür adını verdiğimiz yaşam bilgileri) bilinç dışı olarak kayıt altında tutuluyorlar, bunlar nasıl değişirler? Çünkü, “değişim” deyince günlük hayatın akışı içinde bizim ilk aklımıza gelen bilinçli bir faaliyetle yaratılan değiştirme hareketleri ve bunların sonuçlarıdır. Bu nedenle, “bilinç dışı” olarak varolan-sahip olduğumuz o nöronal davranış modellerini-yaşam bilgilerinin nasıl değiştirebiliriz; ya da böyle, bunları “değiştirmek” diye birşey söz konusu mudur?

İşte geldik “toplum mühendisliği” olayına? Şimdi soruyorum: Tıpkı bir patlıcanın DNA’larında değişiklik yapar gibi, bir toplumun (ve tabii o toplumdaki bireylerin de) bilinç dışı olarak sahip olduğu yaşam bilgilerini-kültürü-değiştirmek mümkün müdür; “sistem-gen mühendisliği” anlamında bir “toplum mühendisliğinden”de bahsedilebilir mi?

Eğer bu soruya “hayır” diye cevap veriyorsanız gerekçeleriniz şöyle olacaktır: Biyolojik sistemlerin sahip oldukları bilgiler (bilgi temeli) sistemin içinde, hücre çekirdeğinde belirli moleküllerin (DNA) biraraya gelmesiyle kodlanarak kayıt altında tutulur. Bu yüzden, bu bilgileri kodlayan şifreyi çözmeyi başardığınız oranda, sistemin genel yapısını bozmayacak şekilde bunlar üzerinde değişiklikler yapabilirsiniz. Evrim süreci içinde meydana gelen DNA değişiklikleri de zaten doğal ortamda tesadüflere bağlı olarak ortaya çıkan bu türden değişikliklerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır¹⁰. Biyolojik sistemlerin kendi içlerinde kendi DNA larını değiştirme mekanizmaları yoktur. Toplumsal bir sistemin yaşam bilgileri (toplumsal DNA’lar) ise insanlar arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulurlar. Bu nedenle, bir toplumun bilgi temelini değiştirebilmek için o toplumdaki insan ilişkilerini değiştirmek gerekir. İnsan ilişkilerini değiştirmenin yolu ise insanları değiştirmekten geçer ki bu da hiçbir “toplum mühendisinin” başaramayacağı bir iştir. Çünkü bunun için tornadan çıkar gibi yeni insanlar yaratmak gerekir! Bir toplumun yaşam bilgilerini-bilgi temelini-değiştirebilmenin tek yolu o toplumdaki üretim ilişkilerinin değişmesinden geçer. Çünkü, toplumlar ne üretiyorlarsa, bunu nasıl üretiyorlarsa, üretim süreci içinde insanlar arasında ona göre ilişkiler kurulur. Toplumsal bilgiler de bu ilişkilerle kayıt altında tutulurlar. İşe insanları, insan ilişkilerini, yasaları değiştirmekten değil, o toplumdaki üretim ilişkilerini değiştirmekten başlamak gerekir... Toplumsal değişim olayının ana çizgisi budur...

Peki ya asimilasyon, ya da, sömürgeciliğe bağlı olarak bir tür işbirlikçi zümrenin-kültürün ortaya çıkışı? Bir dış kuvvetin-baskının, zorun- etkisiyle meydana gelen-getirilen kültürel değişim örnekleri değil midir bunlar? Burada yönlendirici dış kuvvet-etken olarak rol oynayan unsurun yaptığı bir tür “toplum mühendisliği” değil midir? Örneğin asimilasyonu ele alalım: Asimilasyonu bir toplumun kendi içindeki başka bir kültürü asimile ederek yok etmesi, yani, onu kendi içinde-kendi kültürünün içinde-eritmesi olarak tanımlıyoruz. Zor-baskı altında olan insanlara, kimliklerini kendi yaşam bilgilerinin-kültürlerini-kullanarak oluşturma olanağı vermediğin zaman, yaşamı devam ettirme zorunluluğuyla karşı karşıya olan bu insanlar başka çıkış yolu kalmadığı için bir süre sonra bu “duruma” boyun eğerek egemen yaşam tarzını-buna ilişkin yaşam bilgilerinin- benimsemeye başlarlar. Ama bu da genellikle birkaç generasyon içinde gerçekleşir. Çünkü, kültür adını verdiğimiz yaşam bilgileri en yakın

¹⁰ Burada sadece mutasyonları kastetmiyorum. Zaten son yapılan araştırmalara göre artık evrim sürecinde mutasyonların üzerinde pek durulmuyor. Mutasyonlar daha çok zararlı-tahrip edici sonuçlara yol açıyorlar. Bu konuda daha geniş açıklamalar www.aktolga.de 1 ve 2. Çalışmalarda...

çevreden bilinç dışı olarak alındığı için, daha sonra sen istesen bile bunları öyle bir kalemde yok edemezsin. Bu nedenle, asimilasyona bağlı olarak gerçekleşen kültür değişimi olayı ancak yeni nesiller ortaya çıktıkça adım adım gerçekleşebilir. Bu süreç içinde eğer baskının-zorun ortadan kalkma, yani normalleşme durumu ortaya çıkarsa da insanlar tekrar kendi öz yaşam bilgilerine sarılırlar ve bıraktıkları yerden hayata devam ederler.

Ama, bu yazı çerçevesi içinde bizi asıl ilgilendiren, üzerinde durmak istediğimiz asıl konu- "toplum mühendisliği" örneği- bu-bunlar- değildir!..Bir toplumu, onun yaşam bilgilerinin-kültürünü- yukardan aşağı doğru "devrimci bir şekilde" değiştirmeciliğinin-yani toplum mühendisliğinin-bize özgü biçimi olarak-Jöntürlük, İttihatçılık ve bunların günümüzdeki modern biçimleri bizim şu anki konumuz!. Çünkü, o tarih-tarihimize- ki, bir türlü içinden çıkamadığımız kabuklarımızdır o bizim. Dünün Jön Türklüğüyle-İttihatçılığıyla ve de "Cumhuriyet Devrimciliğiyle" bugünün "ulusalcılığı", hatta "solculuğu" ve de "liberalliği" hep aynı tarihsel mirastan güç alıyorlar. Bu nedenle, önce bu mirasın özüne, devlet anlayışımıza ve tarihsel devrim geleneğimize inmemiz, yani bugünü dünün içinde kavrayarak günümüze gelmemiz gerekiyor. Başka türlü olup bitenleri kavrayamayız...

"TARİHSEL DEVRİM" NEDEN DEVRİMDİR?

Antika tarihte barbarlarla medeniyetler arasındaki altüstlüklerin sonucudur tarihsel devrimler¹¹. Bunların da neden bir tür devrim olduğunu ise daha önce şöyle açıklamışız:

"Toplumsal planda devrim, tarihsel toplumsal gelişme-evrim sürecinde, merdivenin bir alt basamağından bir üst basamağına geçiştir. Üretici güçlerin gelişmesi sonucunda, yeni duruma ilişkin yeni üretim ilişkilerinin, yeni bir sistemin doğuşudur. Bilişsel bilim terminolojisiyle de daha önce bunu bir toplumsal durumdan (state) bir başka duruma geçiş olarak ifade etmiştik. Her sistem (her durum) kendi içinde sahip olduğu dinamikler-üretici güçler- aracılığıyla o anını (o anki varlığını) üretirken, aynı zamanda geleceğini temsil edecek potansiyel güçleri de üretiyor. Üretici güçlerin gelişmesine paralel olarak sistemin içindeki bu potansiyel güçler de gelişiyorlar. Bu gelişme artık mevcut üretim ilişkilerinin içine sığamaz hale geldiği zaman da devrim oluyor, eski üretim ilişkilerinin yerine yenileri konuluyor. Devrimin objektif şartı, yeni doğacak sisteme ait güçlerin eskinin içindeki gelişme sürecini tamamlamış olmalarıdır.

Tarihsel Devrim olayı ise, sistemin içindeki dinamiklerin (yani üretici güçlerin) gelişimi sonucunda, eski üretim ilişkilerinin gelişen yeni dinamikler için yetersiz kalması sonucunda olmuyor. Sistem, üretici güçleri geliştiremediği için, iç dinamikten yoksun olduğu için, ölmek üzereyken oluyor ve üretici güçleri yok olmaktan kurtarıyor. Sonra, aynı süreç sil baştan yeniden yaşanıyor, ta ki yeni bir tarihsel devrim olana kadar. Ve bu, antika tarihin labirentlerinde yüzlerce-binlerce yıl, böyle kendi kendini tekrarlayarak sürüp gidiyor. "Tarih bir tekerrürden ibarettir" lafı bu dönemden kalmış olsa gerek!

Ama hepsi bu kadar değil! Tarihsel devrimler, bir yerde antika tarihin düğüm noktaları, tıkanan yolun açıldığı, lokomotifin tekrar tarihin önüne konulduğu, medeniyete giriş istasyonları oluyor. Çünkü, bu sürecin sonunda, her seferinde yeni bir barbar kitlesi medeniyete girmiş oluyor. İnsanlık bir adım ileri gidebilmek için önce köleci toplumun uçsuz bucaksız labirentlerinin içine dalmak, bu oyunu oynamak zorunda kalıyor! Evet, her seferinde aynı oyun-süreç tekrarlanıyor, ama gene her seferinde başka halklarla, onları da içine çekerek. Tarihin tekrar ediyor gibi görünmesinin esası budur. Her halkın başına gelen üç aşağı beş yukarı aynı olduğu için, herşey sanki bir tekrardan ibaretmiş gibi görünüyor.

Müthiş birşey! Olaya yüzeysel olarak baktığınız zaman görünen şudur: Biryanda, çürümüş-kokuşmuş da olsa (köleci-insanlık dışı da olsa), bütün zenginliklerin kaynağı olan bir

¹¹ Bu konuyu "Türkiye Toplumunun Tarihsel Evrimi ve Sınıf Mücadeleleri'nde" ayrıntılı olarak ele aldık (www.aktolga.de) 1.Makale

medeniyet var; öte yanda da, bu medeniyetin sahip olduğu bütün zenginliklere ağzı sulanarak bakan, kendisi daha az gelişmiş üretici güçlere sahip olduğundan, aynı şeyleri üretemediğinden, dışardan gelip bunlara el koymak-yağma etmek için fırsat gözeten barbarlar!.. Dışardan bakınca, sanki medeniyet üretici güçlerin gelişmesini temsil ediyormuş da, barbar akınları da, yağma ve talancılığıyla bu gelişmeyi engelliyormuş, tarihin akışını yavaşlatıyormuş gibi görünüyor! Gerçekte ise olay bambaşka cereyan ediyor. Birincisi, evet barbarlara göre üretici güçlerin gelişme seviyesi medeniyette daha ileri düzeyde. Ama artık süreç tıkanmış burada. Üretici güçler yok olma tehlikesiyle karşı karşıyalar. Sistem intiharın eşiğinde. Barbarın gelip olaya el koyması bu çöküşü engelliyor. Barbar sadece, çürümüş olanı kesip atıyor ve adeta medeniyete (Dr. H. Kıvılcımlı'nın deyimiyle) "barbar aşısı" yaparak onu tekrar ilk günlerindeki tazeliğine geri döndürüyor.

Bütün bunlar olayın medeniyet cephesi. Ama bir de madalyonun barbarın bulunduğu yanı var. Hangi nedenle, hangi biçimlerde olursa olsun, tarihsel devrim aynı zamanda barbarların medeniyete girişi olayıdır da. Yani barbar açısından, bir durumdan (üretici güçlerin gelişme seviyesinin daha geri olduğu bir durumdan) daha ileri bir duruma sıçrayıştır-geçmiştir. İnsanlığın bir bölümünün, adına medeniyet dediğimiz sınıflı topluma geçiş biçimidir tarihsel devrim".

"Tarihsel devrim" kavramı Dr. Hikmet Kıvılcımlıya aittir. Bununla, üretici güçlerin antika tarihin labirentlerindeki inişli çıkışlı gelişme diyalektiği ifade ediliyor. Bu alanda bilimsel çalışma yapanların mutlaka incelemesi, dikkate alması gerekiyor Doktoru. Antika medeniyet çarkının dönüşünü ondan iyi açıklayan yok. Yani bu alanda bir hazine doktorun çalışmaları. Önce bu gerçeği bir tesbit edelim. Ama hemen bunun ardından da şunu belirtmem gerekiyor; örneğin ben, bu gerçeği bundan otuz sene önce de görüyordum, ama gene de beni Doktordan, onun çalışmalarından, "Tarih Tezi"nden uzak tutan birşey vardı! Çünkü Doktor, getiriyordu işi, sonunda, "ordu kılıcını attı" diyerek darbeciliğe bağlıyordu! "Atalarımızın-ordunun tarihsel devrimci geleneği" kullanılarak Türkiye'de devrim yapılabileceğine inanıyordu o! "Devrimden" anlaşılan, burjuvaziyi yok etmek olduğu için, Anadolu burjuvazisinin can düşmanı devlet sınıfını (ona tarihsel devrimci geleneğini hatırlatarak) burjuvazinin üstüne sürmeye çalışıyordu. Çünkü, işçi sınıfının da bu süreci desteklemesiyle, bu yoldan sosyalizme varılabileceğini düşünüyordu! Dünyanın üçte birinin "sosyalist" olduğu bir dönemde, "kapitalist olmayan bir yoldan" sosyalizme geçişin orijinal-tarihimize uygun bir yolu olarak görüyordu bunu! Her neyse, bu çalışmada esas konu bu değil. Ben onun çalışmalarının özüne sahip çıkıyorum; ama onu, artık "antika" sayılabilecek ideolojik kılıfından çıkarıp, modern bilişsel tarih platformuna oturarak! "Tarihsel devrim" olayını da "devrimci barbarın" gözüyle duygusal-reaksiyoner bir olay olarak görmüyorum! Yani, "devrimci barbarın" gelip medeniyeti devirerek onun yerine kendi düzenini kurması olayı olarak görmüyorum! Onu objektif bilimsel bir zeminde, bir etkileşme olarak, antika medeniyetle barbarın etkileşmesi olarak ele almaya çalışıyorum. Bu etkileşmenin sonunda ortaya çıkan sonucu ise, etkileşmeye katılan güçlerin yarattığı bir sentez olarak düşünüyorum. Çünkü, bir etkileşmenin sonucunda, etkileşmeye katılan güçleri göremezsiniz artık ortada. "Barbarın kılıç darbesiyle yok olan" sadece medeniyet değildir! O barbar da yoktur artık sonuçta! Her ikisi de ortaya çıkan "sonucun" varlığında yok olmuşlardır. Bu nedenle, bu çalışmada Türkiye toplumunun tarihsel gelişme sürecine ilişkin olarak varılan sonuçları şöyle özetleyebiliriz: Alın Doktor'un vardığı sonuçları, tersine çevirin, benim vardığım sonuçlar çıkar ortaya! Buna rağmen büyük adamdır Doktor"!

Tarih, toplumsal hafızadır. Geçmişte yer alan kayıt altına alınmış olaylardan oluşur. Bilişsel Tarih Biliminin görevi ise, kayıt altında tutulan bu olayları ve süreçleri İnfomasyon İşleme Bilimiyle inceleyerek, kayıt altında tutulan "toplumsal duygusal deneyimlerden" eksplizit bilişsel bilgiler üretmektir. Yani, Fizik, Kimya, Astronomi gibi bir bilimdir Bilişsel Tarih Bilimi. Çünkü, sadece kayıt altında tutulan duygusal deneyimleri hatırlayarak tarihi açıklayamazsınız. Haklı-haksız olmak, ezilmek, sömürülmek bunlar duygusal kavramlar olmaktan çıkarılarak bilimsel temellerine oturtulmak zorundadır. Duygusal olarak haklı olmak her zaman bilimsel olarak haklı olmak anlamına gelmiyor. Çünkü "Hak" sistem merkezindeki sıfır

noktasındadır. Bir durumdan bir başka duruma geçilirken, eski durumu muhafaza etmek isteyenlerin sarıldığı “Hak”, eski merkezi, eski denge durumunu temsil eder. Öte yandan, oluşmakta olan yeni durum da kendi içinde yeni bir merkeze-“Hak’ka” sahiptir. Bu nedenle sadece “haklı” olduğunu iddia etmek yetmez. İleriyi temsil ediyor olmak da lazımdır. Kendi varlığını üretici güçlerin gelişmesi yönünde gerçekleştiriyor olmak lazımdır. Gelişme, ilerleme seni ezip geçiyor diye bağırıp çağırarak haklı- ilerici olamazsın! Duymaz seni kimse! Çünkü hızla giden bir tren gibidir hayat! Herkes vagonlardan birine atlamakla meşguldür. Sen arada ezilmişsin rayların altında, kimse görmez bunu. Görür belki, belki ardından gözyaşı da döker, ama gene de yoluna devam eder. Çünkü bu tren hedefe doğru koşmaktadır. “Böyle koşacaksa koşmasın” olmaz! Bu tren böyle koşar! İnkârın inkârı trenidir bunun adı! Hem bir Şeyh Bedreddin’i tarihsel olarak gerici yapar bu süreç (çünkü o, son tahlilde, tarihsel gelişimi durdurmak, ilkel komünal topluma geriye döndürmek istemektedir), ama hem de, modern komünal topluma geçerken, bugün ona dört elle sarılmayı, ona sahip çıkmayı gerektirir. O zaman o, sınıflı toplumun sınıfsız toplumu inkârına karşı çıkarken gericiydi; ama bugün, sınıflı toplumun inkârı sürecinde bizim için bir çıkış noktasıdır, modern bilimsel gelişme platformunun üzerinde yükseleceği temellerden-köklerden birisidir.

BİZ KİMİZ

Türkler göçebe bir toplumken fetih yoluyla-tarihsel devrim yoluyla- yukardan aşağıya doğru devlet kurarak tarihe girmişlerdir.¹² Bizim sınıflı topluma-medeniyete geçişimiz göçebe geleneklerimizi, yani tarihsel olarak oluşmuş toplumsal DNA larımızı (kültürel bilgileri) değiştirerek olmaz! İçine girilen yeni yaşam koşullarının zorlamasıyla bunların üzerine (mevcut bilgilerin üzerine) bazı yeni bilgiler ilave edilerek (öğrenerek) gerçekleşir. Çevreye-yeni koşullara uyuma bağlı olarak, bazı toplumsal genler (yaşam bilgileri-kültür)¹³ pasif hale getirilirken, bazıları da ortaya çıkan yeni durumları-bilgileri-kodlayacak şekilde geliştirilir. Yani, tarihe barbarlığın yukarı aşamasından girmiş yerleşik toplumlar gibi, yeni bir üretim süreci içinde yeni üretim ilişkileri yaratan, yeni yaşam tarzını bu ilişkiler içinde üretilen bilgilere göre gerçekleştiren bir toplum değiliz biz. Bu yüzden de bugünün içinde geçmişin nasıl yaşadığına-varolduğuna ilişkin çok özel bir örnek teşkil ederiz. Bizde hala binlerce yıl öncesine ait bazı toplumsal genler aktif halde olduklarından, bugünün yaşamını üretirken farkında olmadan bunu geçmişten kalan mirasa uygun olarak yerine getiririz. Bu genler çok değişik biçimlerde güncelleşmiş, “modernleşmiş” bilgileri üretiyor görünseler de, görünüşün biraz altına inince hemen “bizi bize benzeten” özelliklerimizi görürüz!

Bir örnek verelim: Hiç düşündünüz mü bizde neden önce bir bina yapılırdı da onun alt yapısı, suyu, elektriği, kanalizasyonu vs. sonradan akla gelir diye (son yıllarda bu değişiyor artık)! Bina yapmak yerleşik toplum kültürünün bir parçasıdır. Bizse bilinç altımızda hala göçebe geleneklerimizle yaşarız. Bizim için önemli olan, o anki ihtiyacı karşılamak üzere bir binanın yapılması ve onun içinde oturmaktır! Kanalizasyon, elektrik, su vs. bunlar normal koşullarda yerleşik toplum kültürünün bileşenleri olarak bina yapımının ayrılmaz parçaları oldukları, birbirlerinden ayrı düşünülemeyecekleri halde, bizim için bunlar birarada öğrenilmiş kültürel unsurlar olmadıklarından, sonradan öğrenilmiş ve hala eksplizit olarak kayıt altında bulunan bilgiler olduklarından ayrı ayrı aklımıza gelirler. Bu yüzden de önce o anki ihtiyaç ne ise onu düşünürüz, sonra da diğerlerini!..

¹² Türkler Orta Asyadan Anadoluya devlet kurmak için falan gelmiyorlar! Yaşam kavgası getiriyor onları Anadoluya kadar. Sonra da, gene aynı yaşam kavgası o dönemin koşulları içinde önlerine ne koyuyorsa onu yaparak ilerliyorlar. Ve hayatın içinde öğrenerek devletleşiyorlar. Türklerin bir tarihsel devrim gücü olarak ortaya çıkışları, sonra da devlet kurarak tarih sahnesine girmeleri aslında antika tarihin çarkının nasıl döndüğüne dair çok güzel bir örnek.

¹³ “Toplumsal genler” derken, toplumsal hafızada kayıt altında tutulan ve bilinç dışı olarak en yakın çevremizden-içinde yaşadığımız toplumdan- bize aktarılan yaşam bilgilerini (bunlara biz “kültür” deriz) kastediyoruz...

Alın Osmanlının Batılılaşma serüvenini, “Batılılaşınca” niteliksel olarak değişti mi Osmanlı? Hayır! Örtünün altındaki gövde gene aynı gövde olarak kaldı. Adına Cumhuriyet deyince değişti mi? Gene hayır! Ne değişiyor peki bu şekilde? Eski toplumsal DNA larda köklü bir değişikliğe gidilmeden (zaten bu öyle istemeyle falan olmaz!), bunların üzerinde oynanarak bukalemun gibi çevreye uyum sağlanılmaya çalışılıyor. Tarihsel Devrim mekanizması kullanılarak biçim değiştiriliyor, çağa uyum sağlanıyor! Devletin yapısına ilişkin olarak İslam Medeniyetinden alınan bazı genler pasif hale getirilirken, bazı başka genler aktif hale getirilerek Batılı görünüme sahip bir devlet yapısı oluşturuluyor. Yani, eski elbise çıkarılarak mevcut yapıya yeni bir elbise giydiriliyor.

Sonra? Batılı bir devlet olduk ya, sonra da bu “Batılı devlete” uygun bir ulus yaratılmaya çalışılıyor. Yukardan aşağıya bir kapitalistleşme, yukardan aşağıya doğru örgütlenecek yeni bir toplum düzeni. Varsın kapitalistleşsin toplum, fabrikalar kurulsun, insanlar iş gücü sahibi olsunlar, Batıda nasıl oluyorsa bizde de öyle olsun. Korkacak ne var bunda, önemli olan “muasır medeniyet seviyesine erişmek” değil mi! Bütün bunlar görünüşte muazzam değişiklikler. Osmanlının küllerinin altından bir yeniden doğuş adeta! Ama dikkat ediniz, bu arada gözden kaçan bir nokta var! Bütün bu işler yapılırken bir şeye hiç dokunulmuyor! Batıcı elbiseyi üstünden çıkarıverin, hemen “kralın çıplak” olduğunu görürsünüz! Çünkü o hala Osmanlının kutsal Devletidir. Ve tabi etrafındaki “tapınak şövalyeleriyle” dört başlı Devlet Sınıfıyla birlikte.

DEVLET VE BİREY

Burada çok önemli bir nokta var: Neden bizde hep “Devleti korumaktan, ya da kurtarmaktan” bahsedilir? Sadece Osmanlı’da da değil, bugün halâ Türkiye Cumhuriyeti’nde bile, azıcık sıkışsak, neden hemen, “ne olacak bu Devletin hali”, ya da, “Devleti nasıl koruyacağız-kurtaracağız” diye düşünen birileri çıkar ortaya? Hep “korunmaya muhtaç bir Devlet” vardır ortada! Ve de onu “koruyanlar”, “kurtaranlar”!. Herşey bu uğurda yapılıyor. Darbeler, muhtıralar bunu için veriliyor. “Mitinglerin” bile altında yatan bu anlayış (“Devleti şeriatçılara bırakmayacağız” anlayışı) değil midir? Bu neden böyledir peki, nedir bu işin tarihsel, toplumsal temelleri? Bugün halâ, “sağcıyla”, “solcusuyla”, “demokratıyla”, “liberaliyle”, “ilericisi” ve “gericisiyle” bütün Cumhuriyet aydınlarını içine alan bu ruh halinin esası nedir, nasıl bir kültürel miras yatıyor bunun altında¹⁴?

Kentten çıkma Batı toplumlarında birey ve toplum önce gelir, devlet sonra. Devlet, bu zemin üzerinde oluşur; elementlerini bireylerin oluşturduğu sistemin merkezi varoluş instanzıdır devlet. Birey ise, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olarak, kendisi için üretim yaptığı için bireydir. Sosyal sınıfların ortaya çıktığı temel de budur zaten. Toplum, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olanlar ve olmayanlar olarak ikiye bölündüğü zaman, sınıflı toplum da oluşmuş olur. Devlet de, bu yeni durumu, dengesizlik üzerine kurulu bu yeni “dengeyi” muhafaza etmenin aracıdır. Bu yüzden, mülk sahibi sınıflar lehine oluşan “dengeyi” koruyan kamu gücü olduğu içindir ki, onun “egemen sınıfın baskı aracı olduğu” söylenir.

Osmanlı devletinin ve toplumunun oluşumu ve yapısı ise bambaşkadır. Kuruluştan önceki dönemi düşünelim: Göçebe, çoban bir aşiret bu. Evet, bir çoban da kendisi için üretim yapmaya başlamıştır, ama o henüz daha Batılı anlamda bir birey değildir. Kendi

¹⁴ Bir soru:Hadi diyelim ki “ulusalcıların”, “darbecilerin”, eski tip “solcuların” ve de “sağcıların” maskesi düştü artık, yani, bunların hepsinde de ortak olan o yukardan aşağıya “Devlete” sahip çıkma mantığı eskidi artık. Peki bu, bu anlayışın bittiği anlamına mı geliyor? İttihatçılık bitti mi yani artık diyorsunuz! O kadar iyimser olmayın! Öyle bir bukalemundur ki o, her kılığa girerek küllerinden yeniden doğar! Alın Baykal’ın çarşafa dolanmasını!.. Alın “İttihatçı liberalliği”..Hep aynı mantık-anlayış değil midir söz konusu olan..Devlete sahip çıkma, devleti kurtarma anlayışı değil midir hep işin altında yatan!..Kimsin kardeşim sen, bu toplumda neyi temsil ediyorsun, ayakların hangi zemine basıyor..ancak bu soruları sormaya başladığınız zaman olayı anlamaya başlıyorsunuz demektir...

varlığını birey olarak oluşturamaz. İçinde bulunduğu toplumla-aşiretle birlikte vardır o. “Ben” yoktur. “Ben”, toplumdur, aşirettir henüz.

Sonra, içinde Batı’daki anlamda bireylerin oluşmadığı bu aşiret toplumu fütuhata giriyor, ve “devlet” haline geliyor. Bu durumda, yeni oluşan toplum ve devlet, Batı’daki gibi, elementlerini bireylerin oluşturduğu aşağıdan yukarıya gelişen bir sistem değildir. Sistemin mantığına göre hala birey yoktur ortada, çünkü özel mülkiyet yoktur. “Mülk Allah’ındır”. Allah adına mülke tasarruf yetkisi ise Devletin başına aittir. Osmanlı sisteminin elementleri, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olarak, kendisi için üretim yapan “birey”ler değildir. Osmanlı’da, Allah adına da olsa, mülk sahibi olan tek “kişi” merkezi temsil eden Sultandır. Tek “birey”, kendisi için, kendiliğinden varolan tek kişi o dur¹⁵. Diğer insanlar, birey-vatandaş olmayıp, kendi varlıklarını toplumu temsil eden bu Devletle birlikte oluşturabilen, Devlet ve toplum varolduğu için, onunla birlikte varolan “Reaya-sürü-kul insanlardır. Bu durumda, bireyin olmadığı bir toplumda, Batı’daki anlamda bir “sınıf”tan da bahsedilemez!

Peki Osmanlı Toplumunu Osmanlı’nın kendisini ifade ettiği gibi “sınıfsız” bir toplum mudur? Hayır tabii! Osmanlı Toplumunu da sınıflı bir toplumdur. Ama buradaki sınıflar Batı toplumlarındakilere benzemezler. Önce Allaha, sonra da onun adına Sultana ait olan mülkiyete tasarruf yetkisine sahip yönetici bir Devlet Sınıfıyla, hiç bir hakka-hukuka sahip olmayan “Yönetilenlerden” oluşur Osmanlı Toplumunu. Göçebe-barbar bir aşiret toplumunun fütühat yoluyla devletleşerek sınıflı toplum haline gelişiyle, kentten çıkma toplumların sınıflı toplum haline gelişleri tamamen farklı şeylerdir. Birinci durumda aşiret toplumu bireylere ayırılmadan sınıflaştığı için buradaki “sınıflılık” aşiret yapısının adeta donarak farklılaşmasıyla ortaya çıkar. Fütuhata yöneten ve ondan aslan payını alan “Yönetici Sınıf” (toplumun çobanları), Tanrı adına mülkün de sahibi olduklarından devletin vergi gelirlerine de el koyarlar. “Yönetilen” sınıf ise “Reayadır” (yani sürüdür)!

Burada en hassas nokta mülkiyetin Allaha ait olmasıyla, “Allaha ait olan” bu “mülke” tasarruf yetkisine sahip olmak arasındaki ilişkidir. Beni yıllarca uğraştıran, sonunda da “Sistem Teorisini” geliştirmeye kadar götürülen nokta işte tam buradadır. Bu konu o kadar önemlidir ki, bu mesele anlaşılmadan ne Osmanlı Toplumunu ve Tarihi anlaşılabilir, ne de günümüz Türkiye’si!

“Mülkün Allaha ait olması” tasavvufun esasıdır; ama o Sistem Teorisinin de özünü oluşturur. Çünkü her sistem (her varlık) sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur. Sıfır noktası diye uzay-zaman içinde varlığı kendinden menkul bir “nokta” bulunmadığı halde, izafi bir gerçeklik olarak onun potansiyel varlığını kavramadan başka hiçbir şeyi kavramak, varoluş problemini çözmek mümkün değildir. Tasavvufta sıfır “Haktır”. Sistem Teorisinde ise bütün kuvvetlerin birbirini dengelediği sistem merkezindeki denge halidir. Yani zıtların birliğinin gerçekleşme “noktasıdır”. Ama mutlak birlik-denge diye birşey olmadığı için, sıfır noktası hiçbir zaman objektif bir varlığa denk düşmez. Çünkü her birlik-denge hali (her sıfır) aynı anda bir mücadele (zıtların mücadelesi) platformudur da. Her nesne-denge hali-, daha o “ilk” oluşma anında (bu an, o nesne, varlık için zamanın başlangıç anıdır da) çevreyle etkileşmeye bağlı olarak mevcut denge bozulurken-bozulduğu için varolur (objektif bir gerçeklik haline gelir). Bu evrende çevrenin etkisine kapalı, varlığı kendinden olan bir sistem (varlık) mevcut değildir. Bütün sistemler açık sistemlerdir. Yani her “şey” ancak çevreyle etkileşme içinde, bu etkileşmeye göre izafi olarak varolur.

Bütün bunların Osmanlı Toplumuyla ve günümüz Türkiye’siyle, devlet anlayışıyla ne alakası var mı diyorsunuz! Toplum da bir sistemdir. Ve her sistem gibi o da kendi merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur. Sınıflı toplumlarda bu sistem merkezini (sıfır noktasını) egemen-

¹⁵ Ama onun, yani Sultan’ın „birey „olarak „varlığı“da, Batı’daki gibi, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip „özgür“ bir birey olmasından kaynaklanmaz. O, Allah’a ait olan mülkün, onu temsilen sahibidir. Yani gene Batı’ daki anlamda „özgür bir birey“ yoktur ortada!

dominant-sınıf temsil ederken, sınıfsız toplumda (ilkel komünal toplumda) sistem merkezini temsil eden bir sınıf, ya da zümre veya kişi yoktur. Merkez, ya tapınak tarafından, ya da gene Hakkı temsilen komün başkanı tarafından temsil edilir. Bu durumda toprağın, üretim araçlarının mülkiyeti de bu “Hakka” aittir. Mülk hiç kimsenindir sahibi Haktır demek, objektif bir gerçeklik olarak kişi ya da sınıf veya zümre şeklinde mülke sahip olma konumunda olan bir varlık yoktur demektir; ki bu durumda, Hakkı temsil eden şey de merkezde olduğu kabul edilen o sıfır noktasıdır.¹⁶ Hakka ait olan mülkün Hak adına toplum için kullanım-tasarruf-yetkisini ise, eşit haklara sahip bütün komün üyelerinin seçtiği başkan elinde tutar. Ancak, ilkel komünal toplumda bireyin kendisi için varolması diye birşey söz konusu olmadığından, bütün toplumu temsil eden bu başkanın birey olarak varlığı merkezdeki sıfır noktasında yoktur. Başkan bu nedenle birey olarak kendisini değil, herkesi, herkes adına merkezi-merkezdeki sıfırı-Hakkı- temsil etmiş olur. İşte mülkün Hakka ait olması olayının esası budur. **Ama sonra ne oluyor, sınıflı toplumlarla ilişkiler başlıyor. Savaşlar, fetihler başlıyor. Ve bu arada bal tutan parmağını yalar hesabı zamanla yönetici bir sınıf ortaya çıkıyor. Neden sınıf? Evet üretim araçları üzerinde özel mülkiyet hala mevcut değildir, ama bu arada “tasarruf yetkisi” adı altında yeni bir kavram ve mülkiyet biçimi ortaya çıkmıştır. Mülkiyetin komüne-Hakka-ait olduğu şeklindeki genel hükme dokunmadan, onun içeriği değiştirilerek ortaya yeni bir mülkiyet biçimi çıkarılmıştır. Mülk mü, haşa, mülk gene Hakka aitti! Ama Hak adına onu kullanma, ona tasarruf etme yetkisi anlamına gelen bir “tasarruf yetkisi” icat edilmişti ki, o da önce Sultana, sonra da buna bağlı olarak Sultan adına onun etrafındaki yönetici devlet sınıfına aitti. İşte Osmanlının düzeni budur. Osmanlı sınıfsız bir toplum muydu? Elbette hayır! Peki neden hala mülk Allaha aittir deniyordu? İşte bütün olay burada! İlkel komünal toplumun bilgi sistemini (töreyi) belirli bir DNA kalıbına benzetirsek, ta Osmanlı’ya, oradan da Cumhuriyet’e kadar bu DNA kalıbının esası değişmiyor. Biçimsel olarak o töre aynen duruyor gene orada. Ama sürekli içeriği değişiyor onun. Çevreye uyum gereği sürekli bazı genler pasif hale getirilirken, bazıları da aktif hale geliyorlar. Bağışıklık sisteminin çeşitli antigenlere karşı yeni savunma sistemleri geliştirmesi gibi, Osmanlıda da toplumsal DNA larda esasa ilişkin bir değişiklik olmadan çeşitli genler arasında yeni ilişkiler kurularak çevreye uyum için yeni bilgiler geliştiriliyor. Bu da bir öğrenme olayıdır şüphesiz. Ama dikkat edin bu durumda esas gövde (selbst-nefs) değişmiyor. O, sürekli çevreye uyum sağlayarak biçim değiştiriyor.**

Batı toplumlarında devlet aşağıdan yukarıya doğru bireyin gelişmesinin ürünü olarak ortaya çıkar ve daima belirli bir sınıfı temsil eder demiştik. Bu durumda esas olan üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olan birey ve sınıftır. Osmanlı’da ise sınıf kavramı özel mülkiyete sahip olan bireylerden oluşmaz. Burada Mülk önce Allahındır, sonra, onu temsil eden bir Sultan vardır ortada, ve de, bu Sultan adına tasarruf yetkisini kullanan bir Devlet Sınıfı. **Buradaki Devlet sınıfı kavramının Batılı anlamda bürokratlarla hiçbir benzerliği yoktur! Birey olarak birer hiç olan kullardan oluşur bu sınıf. Bunların tek varlık nedenleri Sultana sadakattir. Hak hukuk vs. bunların hiç yeri yoktur bu sistemde. Sultanın bir işareti yeter kellelerin uçması için. Çünkü burada Devlet, şekli ne olursa olsun halâ bir aşirettir (devlet içindeki Devlet). Devlet anlayışı da, özel mülk sahibi bireylerden oluşan bir sınıfın egemenliğini sürdürmek değildir! Devlet Haktır! Bütün toplumun kutsal temsilcisidir! Böyle bir toplumda kendi başına birey diye birşey olurmu hiç!. Ancak Devlet varsa onun kulu olarak birey vardır. Hani derler ya “kılıfına uydurmak” diye, bu toplumda mülke sahip olmanın bütün çeşitleri vardır, ancak bunların hepsi o “sınıfsızlık”, “mülkün Tanrıya-Devlete ait olması” kılıfının içinde, bu çerçeveye uydurularak vardır. Önemli olan içerik değil o çerçevedir zaten. Devlet de odur. Bazıları, sağında solunda “Derin Devlet” arıyorlar! Derin Devlet o Devlet anlayışıdır. “Solcusunda da” aynıdır o “sağcısında da”. Çünkü, “Burjuvası da” vardır bu Devletin “İşçisi de”! Önemli olan o “ruha” sahip çıkmak, kendi varlığını o ruhun içine sığdırabilmektir. Bu “ruh” da nereden mi çıktı diyorsunuz! O “ruh” bilinç dışı**

¹⁶ Tasavvufta, “onun varlığı yokluğudur” diye ifade edilen şey de budur zaten. Tasavvuf, ilkel komünal toplum insanların-atalarımızın- varoluş problemini dinsel bir terminolojiyle duygusal bir zeminde ifade ediş biçimidir

olarak atalarımızdan bize kalan mirastır. Toplumsal hafızada günümüze kadar gelen bilgidir-kültürdür. İçinde Osmanlılık, İslam, ya da Batıcılık da olsa özü aynıdır onun..

Bir nokta daha! Bu mirasın, bu ruhun bugün hala ayakta kalmasını sağlayan, ona maddi temel teşkil eden şey ise devletçiliktir, devlet mülkiyetidir. Onun içindir ki, özelleştirmeye karşı çıkılıyor. Onun içindir bu “satıldık, öldük, bittik, mahfolduk” çılgınlıkları!

Bilinçli ya da bilinç dışı olarak bütün o “Devletçileri” yöneten ruh bu ruhtur. Kendini “ilerici”, “solcu”, “sosyal demokrat” olarak gören binlerce insanı darbecilerin peşine takan bu ruhtur. Sıkıştığı zaman işi faşistlerle işbirliğine kadar vardırabilen ruh hali buradan kaynaklanmaktadır. Siz istediğiniz kadar “hayır, biz bu trene sosyalizm adına, üretim araçlarının mülkiyetinin devlete ait olması adına bindik” deyiniz ne değişiyor ki! En fazla devlet solculuğuna terfi etmiş oluyorsunuz!..

Bütün bunlar Osmanlı ve daha sonra da onun devamı olan Cumhuriyet dönemi “aydınları” için “anlaşılmaz” şeylerdir! Çünkü insanlar dış dünyadan aldıkları informasyonları sahip oldukları bilgiyle işleyerek bir sonuca varabilirler (birşeyi anlayabilirler). Osmanlı ve Cumhuriyet “aydını” ise, içinde yaşadığı topluma, onun tarihine yabancılaşmıştır. Onun sahip olduğu bilgi bu toplumun bilgisi değildir. Batıdan öğrendiği şeylerdir. O, bu bilgilere göre işler informasyonları. Sonuç ise yabancılaşmaktır. Olayın İnfomasyon İşleme Teorisi açısından açıklaması budur.

Peki Osmanlı Devlet Sınıfını Batıya yönelten ne idi? Osmanlı “aydınları” işi gücü bırakıpta neden Batılılaşmaya çalıştılar?

DEVLETİ KURTARMANIN YENİ BİÇİMİ: BATILILAŞMA

Gün gelir, devran döner, “deniz biter”! Kendi kendini yer bitirir Osmanlı! Ama ortada bir uç beyligi de yoktur artık “tarihsel devrim” yaparak “devleti kurtaracak”! Hem sonra, o defter kapanmıştır artık. Elin oğlu, atı alıp Üsküdar’ı geçmiştir! Avrupa, sanayi devrimini yaşamaktadır. Askerlik sanatı kökünden değişmiştir. Osmanlının elindeki silahlar tarihin çöp sepetine atılmıştır çoktan. Artık öyle at sırtında, elinde kılıç, “ya Allah” diyerek fütuhatlar yapma devri bitmiştir!

Osmanlının işgali altındaki topraklarda kapitalizm gelişmekte, buralarda milliyetçi akımlar güçlenmektedir. Kendine güvenen herkes bu sistemden ayrılıp, bağımsızlığını kazanmak istemektedir. Avrupanın gelişmiş ülkeleri de bunları desteklemektedir. Ne yapacaktır Osmanlı? Devleti nasıl koruyacak ve “kurtaracaktır”? “Batılılaşarak” mı? Ama bu da kolay bir şey değildir ki. Herşeyden önce bir maliyeti vardır bunun da. Sonunda onun da bir yolu bulunur. Bunu Şerif Mardin’den dinleyelim:

“Osmanlı İmparatorluğu’nun muhtelif müesseselerini birbirine kenetleyen ve onları ayakta tutan harç, gaza ideolojisi, devletin sınırlarını mümkün olduğu kadar genişletme çabasıydı. Bu itibarla, İmparatorluk’ta iktisadi faaliyet konusunda hakim zihniyet “verimi arttırmaya” (üetime) değil, kılıcının hakkıyla yeni gelir kaynakları elde etmeye yönelmişti. Bundan dolaydır ki, Osmanlılar için harpte mağlup olmak ve toprak kaybetmek bir gelir azalması manasına geliyordu¹⁷. Diğer taraftan, Renaissance’dan sonra Avrupa’da askeri güç yeni şekiller almıştı. Bu yeni beliren disiplinli piyade ve topçu birliklerine karşı koymak için gene aynı tipte askeri birliklere ihtiyaç vardı. Askerlerin Batı yöntemleriyle yetiştirilmesi, daimi olarak talim ettirilmesi ve kendilerine maaş verilmesi için de yeni gelir kaynakları bulmak icabediyordu. Başka bir ifade ile, bir taraftan devletin gelirleri azalırken, diğer taraftan da giderleri çoğalıyordu. Devletin bu zor durum karşısında aradığı hal çareleri ise mahduttu ve üç ana eksen etrafında toplanıyordu: Osmanlı İmparatorluğu’nda bir zamanlar iyi işleyen ve

¹⁷ Bu noktanın altını çiziyorum. Yavaş yavaş bir kere daha okuyunuz bu cümleyi!..

asker temini ile yakından ilgili olan toprak sistemini eski haline getirmek, para basmak veya vergi yükünü arttırmak”.

Bunlardan birincisi, fütuhat devam ettiği sürece mümkündü. Nitekim de, Fatihle birlikte diriltiren Tımar sistemi Kanuni devrine kadar başarıyla yürütülmüştü. Ama fütuhat bitince Tımar da bitti ve geriye iki çözüm kaldı. Para basmak, ya da vergileri arttırmak..Bunların ikisi de yapıldı. İltizam sistemiyle halkı soyup soğana çeviren devlet, bir yandan da boyuna para basıyordu. Enflasyon bir çığ gibi büyüyor, hayat yaşanmaz hale geliyordu. Ve bütün bunlar devleti yeniden örgütleyebilmek, “çağdaşlaştırarak”, “batılılaştırarak” “kurtarmak” sürecine paralel olarak yapılıyordu. Evet, devleti kurtarmanın yolu bulunmuştu: “Batılılaşmak”! Yani Batı gibi olmak. O zaman, onlar nasıl geliştilerse Osmanlı da öyle geliştirecek, “kurtulacaktı”! Halk da varsın biraz sıkıntı çeksindi! Zaten halkı düşünen mi vardı ki!

Bunun için Batı’ya öğrenciler gönderildi, Batı’dan askeri eğitmenler getirildi. Kısacası, “Batılılaşmak”, yani Batı gibi olmak için elden ne geliyorsa yapıldı.

BATILILAŞMAK SÜRECİ BİR TARİHSEL DEVRİM SÜRECİDİR

“Batılılaşma” olayını Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimleri açısından ele alırsak; “Batılılaşmak”, Osmanlının çevreyle etkileşme, yaşamı devam ettirme mücadelesinde, istenilen sonuçları elde edebilmek için informasyonu işlemede kullandığı mevcut toplumsal bilgi sistemini yeniden düzenlemesidir. Yani çevreye-çağa uyum çabasıdır. Kendi varlığını-nefsini- başka türlü üretemeyeceğini anlayan Devletin, yaşam kavgasında, kendini kurtarma operasyonudur. Daha başka bir deyişle de, Batı medeniyetiyle Osmanlı arasındaki etkileşme sürecinde, Osmanlının Batı yaşam tarzıyla birlikte, Batı medeniyetine ilişkin kurum ve kuralları “benimsemesidir”. Bu “benimseme”, Osmanlının, üzerine giydiği İslamcı elbiseyi çıkararak, bunun yerine “Baticılık” adı verilen yeni bir elbiseyi giymesi şeklinde olur! Bütün bunlar ne demek, konuyu açalım:

Önce şu gerçeğin altını bir çizelim: Osmanlı ve Türkiye tarihinde Batılılaşma olayı bir tarihsel devrim olayıdır. Bu devrimin en üst tepe noktası ise Cumhuriyet’in kuruluşudur. **Osmanlı devleti kurulurken neden İslâm Medeniyeti’ne sarıldıysa, neden bütün kurum ve kurallarıyla, yaşam tarzıyla İslâm Medeniyeti’ni benimsemek zorunda kaldıysa, neden İstanbul’un Fethinden sonra Fatih’le birlikte Bizans Medeniyeti’ne (onun kurum ve kurallarına) sarılarak İslamcı elbisenin yanı sıra bir de bu yeni elbiseyi giymeye başladıysa, bu kez de gene aynı nedenlerden dolayı Devlet bir tür kabuk değiştirmekte, sırtındaki eski kabuğu çıkararak, onun yerine Baticılık kabuğunu geçirmeye çalışmaktadır. Peki nedir bu, bir tür toplumsal DNA değişimi olayı mıdır? Bunun bir tür toplumsal mimarlık-mühendislik harikası olduğu ortada, ama olayın özü nedir?**

Batı’da Türklerin ilkel, barbar oldukları, tarih boyunca hiçbir bilimsel buluşa-yeniliğe imza atmadıkları söylenerek Türkler küçük görülür! Hatta bu görüş, aşağılık duygusu, bizim “aydınlarımız” içinde de yaygındır. Ama sadece şu “Batılılaşma” olayı bile, dünya tarihinde başka eşi bulunmayan, Türklerin, bir sosyal mimarlık-toplum mühendisliği harikası olarak, Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimlerine yaptığı en büyük katkıdır! Kimbilir, bu çalışma da belki bunun belgesi olur!.Önce Şerif Mardin’i dinleyelim:

“Osmanlı devlet adamları devlet yönetimini bir tür toplumsal mimarlık (mühendislik) olarak değerlendiriyorlardı. “Devlet yararına” olan bir politikayı benimsemekte, bunun kaynağı Batı da olsa, sanıldığından daha az tereddüt göstermişlerdir. Batı karşıtı güçler, çoğu zaman, Yeniçeriler gibi, Batı kurumları İmparatorluğa getirildiği taktirde, statülerini kaybedecek olan meslek gruplarıydı. Tepki, yukarıdan değil, aşağıdan geliyordu. Osmanlı devlet adamının bu

sosyal mimar tarafını görmezsek Tanzimat'la gelen sosyal düzenlemenin nasıl -bütün güçlülere rağmen- Türkiye'ye yerleştiğini anlayamayız".

Demek ki, "batılılaşma" sürecinin iki dinamiği vardır. Birincisi Batı. Bu açık. İkincisi de, "Devleti kurtarma" çabası içinde olan Osmanlı ve onun Devlet Sınıfıdır. Yani öyle, Amerika'nın Irak'ta yapmaya çalıştığı gibi bir dış müdahaleyle toplumsal DNA değişimi, zorla "Batılılaştırma" olayı değildir bu! Asıl talep içerden geliyor. Ve içerdeki bu dinamik dışardakiyle birleşiyor.

Osmanlı'nın İslamla ilişkilerini daha önce ele aldık. Osmanlılar devlet haline gelmeden önce barbarlığın orta aşamasında yaşayan göçebe-çoban bir kavimdi. Bu dönemde toplumsal sistemi birarada tutan bilgi de Kan bilgisiydi (yani töreydi). Ancak daha sonra, fetihlerle birlikte ortaya çıkan yeni toplumu ve devleti artık eldeki bilgiyle (Kan Anayasasıyla) birarada tutmak mümkün değildi. Kan bilgi sistemiyle ancak çıkarları farklılaşmamış insanlar birarada yaşayabilirlerdi. Ancak, fetih olayıyla birlikte ortaya çıkan yeni toplum, işin doğası gereği artık bu çerçeveye sığmıyordu. Çünkü, herşeyden önce artık ortada bir fetheden egemenlerden oluşan yönetenler, bir de fethedilenlerden oluşan yönetilenler vardı. Bunların çıkarları da bir değildi. Böyle bir toplumu birarada tutabilmek için artık yeni tipten kurum ve kurallara (bilgilere) ihtiyaç vardı. İşte İslam'la tam bu noktada kaynaştı Osmanlılar. Gerçi onlar (Türkler) daha Anadolu'ya gelmeden önce de İslam'la tanışmışlardı, ama o İslam başka bir İslamdı. Türklerin Orta Asya gelenek ve göreneklerine-dinlerine uydurdukları "hafif" bir İslamdı bu daha. Bir medeniyet-sınıflı toplum bilgi sistemi olarak İslam'la tanışma devlet kurma zorunluluğunun sonucu oldu. Osmanlıların İslam'ı bütün kurum ve kurallarıyla birlikte benimsemeleri tamamen bu pratik zorunlulukların sonucu oldu.

Normal koşullar altında tarımsal faaliyette bulunan yerleşik bir toplumun bilgi sistemi-kültürü-(medeniyet) üretim faaliyeti esnasında üretim ilişkilerinin üst yapıda-bilinçte- yansınmasıyla ortaya çıkar. Maddi gerçeklik insanların bilincini-bilgisini oluşturur. Bu da yeni yaşam tarzının bilgisi-bilinci olarak çeşitli biçimlerde ifade edilir. Fetihlerle birlikte ortaya çıkan yeni Osmanlı Toplumu ise bambaşka bir toplumdur. Üstte yer alan ve daha sonra egemen sınıf rolünü oynayacak olanlar başka bir üretim ilişkileri sisteminden geliyordu. Keza alttakiler de öyle, Bizans'ın halkıydı bunlar. **Fatih Osmanlılar Bizans yönetici sınıfını saf dışı ederek kendilerini onların yerine koyunca, fatihlikten yöneten pozisyonuna geçebilmek için ortaya çıkan yeni toplumu birarada tutacak yeni bilgilere ihtiyaçları oldu . İslam'ın devreye girişi işte tam bu noktadadır. Osmanlı, İslam bilgi sisteminden kendisi için gerekli olanları alarak bunları mevcut bilgi sisteminin (Törenin) içine yerleştirir (kılıfına uydurur).**

Normal koşullar altında din medeni yaşam tarzının üst yapısıdır-bilgisidir-toplumsal DNA'ların yeni üretim ilişkileriyle birlikte yeniden oluşmasıdır. Bunun temelinde de kendini yeniden üretme olayı vardır. Osmanlılar ise yerleşik bir toplum falan değil. Bu durumda nasıl oluyor onların bu "İslamı benimsemeleri" işi ? Yerleşik-sınıflı bir toplumun DNA-bilgi sistemini alıp kendi toplumsal DNA'larını bir tarafa atarak bunların yerine yeni DNA'ları mı koyuyor Osmanlılar? Bu kadar basit-mekanik bir mühendislik işi midir toplumsal değişim? İşte meselenin can alıcı noktası burasıdır! Osmanlı'nın İslamı kabul etmesi üretim süreci içinde oluşan bir bilginin toplumsal bilgi haline gelmesi olayı değildir. Mevcut toplumsal DNA'lar (yani Kan bilgi sistemi) yerinde dururken, bunları değiştirmeden, bunların içine yeni bilgi sistemine ilişkin unsurları monte etmektir. Benim "tarihsel devrim" dediğim olay budur işte! Devrim, mevcut üretim ilişkileri sisteminin içinde üretici güçlerin gelişmesinin sonucu olarak yeni üretim ilişkileriyle yeni bir toplumun doğuşu olayıdır. Yani işin özü üretimdir, üretirken kendini de üretme olayıdır. Tarihsel devrim ise bambaşkadır. Örneğin, ne yapıyor Türkler İslamı kabul etmekle? Dikkat ederseniz bu ilk "kabul" aşamasında Türk İslamı tamamen Tasavvufa dayanan bir İslamdır. Yani resmi İslamla, bir devlet düzeninin toplumsal bilgi sistemiyle hiçbir alâkası yoktur. Alıyorlar İslâm'dan işlerine gelen informasyonları, bunları kendi Kan bilgi sistemlerinin içine (yeni sinapslar kurarak)

monte ediyorlar! Esas toplumsal DNA değişmiyor yani, Kan anayasası duruyor yerinde. İslâmdan işe yarayan bilgiler alınarak bunlar töreyle değerlendiriliyor, sonrada ortaya çıkan yeni bilgiler (ek sinapslarla) mevcut sistemin içine monte ediliyor. Daha sonra ne oluyor? Osmanlı fetihlere başlıyor ve bir devlet kurması gerekiyor. Ama onun, yeni sınıflı topluma, yaşam tarzına-toplum düzenine ilişkin bir bilgisi yok ki! Kan bilgisiyle (ve tasavvufu) kurabileceği en fazla bir “Bozkır Devletidir”! İşte Osmanlı tam bu aşamada tekrar İslama (ama bu sefer resmi İslâma) başvuruyor (yaşamı devam ettirme sanatı derler buna!). Bütün kurum ve kurallarıyla, yaşam tarzıyla bir sınıflı toplum düzeni-bilgi sistemi- olan İslâmı alıyor, “benimsiyor”! Ne oluyor “benimseyince”? Ne demek bu “benimseme”? Fetihçi toplum gidiyor da onun yerine üreten, üretime dayanan yeni bir toplum mu geliyor? Hayır! Osmanlı devlet kurmadan önce de fetihçiydi, kurduktan sonra da! O, devlet olmaya ilişkin olarak İslamdan aldığı bütün o bilgileri, aynen daha önce yaptığı gibi, tutuyor gene kendi Kan-bilgi sistemine monte ediyor. Yani bu bilgileri Kan bilgi sistemiyle değerlendirerek işine yarayan yeni bilgiler haline getiriyor ve bunları ek sinapslarla gene eskilerinin yanında kayıt altına alıyor. Sonuç mu? Daha önce, Türkler İslâmiyeti kabul ettikleri zaman bu montajın (bu bir tür öğrenme olayıdır) sonunda Tasavvuf ortaya çıkmıştı. Şimdi, devlet haline geldikten sonra ise Tasavvuf gidiyor, onun yerini resmi İslâm alıyor, olay budur! Yani gene toplumsal DNA’larda esasa ilişkin bir değişme yoktur! Sadece mevcut toplumsal bilgi sistemiyle (sinapslarla-nöronal ağlarla) oynanıyor o kadar! Yaşamı devam ettirme kavgasında ne gerekiyorsa o yapılıyor. Kelimenin tam anlamıyla bir toplumsal mimarlık-mühendislik örneği vererek kendi toplumsal bilgi sistemine mevcut duruma ilişkin yeni bilgiler monte ediyorlar ve bu bilgilerle de çevreden gelen bilgileri işleyerek yaşamlarını devam ettiriyorlar.¹⁸

Peki bu “montaj” olayı neden bir devrimdir, olaya “tarihsel devrim” demenin anlamı nedir? Madem ki “devrim” üretim ilişkilerindeki değişimi içeren bir kavramdır, bu “tarihsel devrim” kavramı ne oluyor, neresi devrim bunun?

Ben size başka birşey sorayım! Neden üretiyor insanlar? İşin özünde yaşamı devam ettirme mücadelesi yok mu? Yeni bir üretim ilişkisine geçişin özünde de yeni bilgilerin bulunması, bunlara dayanılarak yeni bir üretim sürecinin örgütlenmesi yatmıyor mu? **Devrim söz konusu olunca bu, aşağıdan yukarıya yeni bir toplumsal bilgi sisteminin oluşmasıyla, toplumsal sistemin nitelik değiştirmesiyle gerçekleşiyor. Tarihsel devrimde ise, mevcut toplumsal DNA’lar değişmediği halde, bunların içine yeni bilgiler monte edilerek çevreden gelen madde-enerjinin-informasyonun bu şekilde daha iyi, daha ileri düzeyde işlenmesi mümkün hale geliyor. İşte bunun içindir ki, tarihsel devrim ileri bir adımdır, bir “devrimdir”. Türklerin Batılılaşma sürecinin diyalektiği de bunun en açık örneğidir. Çünkü burada, bir tarihsel devrim olarak başlayan süreç, zamanla, üretici güçlerin gelişmesi sonucunda, kendi inkârını yaratarak yeni bir toplumsal DNA-bilgi sisteminin oluşmasına neden olmuştur. Bugün Türkiye Cumhuriyetinin yaşadığı sürecin diyalektiği de bundan başka birşey değildir.**

Tekrar Osmanlıya dönersek; bu kadar açıklamadan sonra, şimdi artık Osmanlıyı Batılılaşma sürecine sokan “iç dinamiğin” nasıl bir dinamik olduğunu, “devleti kurtarma” duygusunun kökenlerinin nerelere dayandığını biliyoruz. **Tek cümleyle özetlersek, Osmanlı insanı, devlet varsa vardır. Bu nedenle, devleti kurtarmak, yaşatmak aslında onun kendi varoluş çabasıdır.**

¹⁸ „Bir hücrede İnfomasyon İşleme Süreci ve Evrim“ de, yani „Birinci Çalışmada“ bu olayın doğada nasıl olduğunu ayrıntılı bir şekilde inceledik. Bağışıklık sistemi hücrelerinin çevreden gelen bakterilere, virüslere karşı mücadelede mevcut DNA yapısı içinde kalarak kendilerini nasıl daha etkin hale getirdiklerini gördük (aynı işi antibiyotiklere karşı mücadelede bakteriler, virüsler de yapıyorlar). Bu sürecin diyalektiğini daha iyi kavramak isteyenlere bu noktada Birinci Çalışmaya dönerek ilgili kısmı bulup okumalarını öneririm.

Peki, bu varoluş anlayışı, bu devlet anlayışı sadece yönetici sınıfa özgü birşey midir? Yönetilenler için durum farklı mıdır? Hayır değildir! Çobansız “sürü” olur mu? “Devlet baba”sız “varolmak” mümkün müdür? “Kurda kuşa yem olmamak için”, “Allah devletimize zeval vermesin” diye düşünür yönetilenler de. Yönetilenler, yeri geldiği zaman devlete isyan da ederler, devlete karşı da çıkarlar, ama bu karşı çıkış sistemin kendi içindeki bir tepkidir. Devletin varlığı değildir burada sorgulanan. Zaten onun yerine başka birşey getirmek gibi bir talepleri falan da yoktur. Sistemin içinde bir sivil toplum bilinci-bilgisi oluşmamıştır ki (ya da eksiktir). “Şeriat düzeni”, “din devleti kurmak” falan, bunlar halkın içinden çıkan esasa ilişkin talepler değildir. Halkın tepkisi (Osmanlı’dan bahsediyoruz) İltizam sistemiyle birlikte hayatın yaşanmaz hale gelmesinedir. “Devlet babanın” çocuklarını-sürüyü ihmal etmesinedir. Yoksa Devlet ister Batılılaşsın, isterse ne yaparsa yapsın, onun için sorun bu değildir! Önemli olan Devletin orda (“başımızda”) durmasıdır! Çünkü, öyle de olsa, böyle de olsa özünde birşey değişmeyecektir! Nasıl olsa herşey onun-yönetilenlerin dışında, yukarıda olup bitmektedir. Batılılaşma süreci, içerdeki İltizam sisteminin uygulamalarıyla paralel geliştiği içindir ki, halk bu iki oluşumu birarada görür, ve tepkisi de bunadır. Ama Osmanlı kafası bu gerçeği göremez. Hem göremez, hem de görse de işine gelmediği için anlayamaz! Ona göre devletin varolabilmesi için zorunludur yapılanlar. İltizam düzeniymiş, halkın mültezimlerin insafına bırakılmasıymış bunları anlamaz o. Var mıdır bunun başka bir çaresi? “Batılılaşmak” mı? “Tamam, o işe de başladık işte, sıkın biraz dişinizi”! Osmanlı böyle görür olayı! Halk içinse, mültezim zulmüyle Batılılaşma bir ve aynı şeydir. Yoksa öyle, Şeriat düzeni getirmemiş vb. bunlar değildir halkın derdi! Bu türden lâflar eden üç beş “kendini bilmez”i halk olarak değerlendirmek ve sonra da, bu “Şeriat düzenini getirmek isteyenlere” karşı “kurtarıcı” olarak ortaya çıkmak Osmanlıya has bir devleti kurtarma stratejisidir. Osmanlıda oyun çoktur lâfı boşuna çıkmamıştır!

Osmanlı devlet sınıfı, “Batılılaşmak” çabasıyla birlikte kendi içinde ikiye bölünür. Bir kanat, mevcut durumu muhafaza etmeyi savunurken, diğer kanat da, toplumu ve devleti yeni bilgiye göre, yukardan aşağıya doğru yeniden kurmaya, inşa etmeye yönelir. Bütün o Tanzimat döneminde yaşanan olayların, Genç Osmanlılar’dan Jön Türkler’e ve İttihat Terakki’cilere kadar, bütün o “Baticı” asker-sivil devlet sınıfı unsurlarının hepsinin yapmaya çalıştıkları şeyin özü budur. Padişah ise, ortadaki denge unsurudur. Hem, var olanı temsil eder, hem de, “devleti kurtarmaya çalışan” “Baticı” bürokratlarına göz kulak olur. Denge bazan bir tarafın, bazan da diğer tarafın lehine dönse de, işin özü budur.

Osmanlı toplum mimarlarına (mühendislerine) göre, yeni bilgiyle (“Batı kültürü”) toplumu yeniden inşa etmek demek, eski bilgiye göre varolan kurumların (yapı) yerine yenilerini oluşturmak demektir. Eski yapı eski bilginin maddeleşmiş şeklidir. Yeni bilginin maddi bir gerçeklik haline gelmesi için, bu bilgiye göre yeni bir yapının oluşması gerekecektir. Peki bu nasıl olacaktır? Bilgi denilen şey, öyle herhangi bir maddi gerçekliğe tekabül etmeden varolan, hazır bir elbise gibi alınıp üstüne geçiriliverecek bir şey midir? Her maddi gerçeklik belirli bir bilginin kristalize olmuş şeklidir. Yani madde ve bilgi birbirlerinden ayrı olarak düşünülemezler. Bilgi maddeyle gerçekleşir, madde de belirli bir bilgiyi temsil eder. Bu nedenle, Batı düşüncesi ve Batı sistemi bir ve aynı gerçekliğe denk düşerler. Kentten çıkma Batı toplumlarının toplumsal DNA larıdır Batı bilgi sistemi. Bu bilgiyi onun maddi gerçekliğinden soyutlayarak alıp, tamamen ayrı bir maddi gerçekliği bununla yeniden yaratmak-şekillendirmek, yani toplumsal DNA’ ları değiştirmek mümkün müdür? Hayır, bu mümkün değildir. Yani, bu anlamda bir toplum mimarlığı-mühendisliği mümkün değildir! Peki o zaman nedir Osmanlı’nın bütün o “Batılılaşma” çabalarının özü? Nedir Osmanlı toplum mimarlığını-mühendisliğini “eşi bulunmaz” hale getiren? Biraz sonra daha açık bir şekilde göreceğimiz gibi, Osmanlı ve daha sonra da Cumhuriyet dönemi Baticıları mümkün olmayana yapmaya çalışarak, onu kendilerine rağmen mümkün hale getirmişlerdir! Osmanlının

Batılılaşma çabası, denize düşen Osmanlının yılanı sarılmasıdır! Ama bu, herşeye rağmen, bu kez yaşamı devam ettirmenin üretim faaliyetini zorunlu kılan bir biçimi olduğu için sonuç vermiştir! Osmanlı başka türlü kendi inkârını yaratamazdı! Osmanlı iyiki de o “yılanı” sarılmıştır!..

Olayın, Osmanlının “Batılılaşma” sürecinin iki boyutu vardır: Birincisi açık. “Batılılaşmaya” çalışırken Osmanlının niyeti kapitalistleşmek, bir sivil toplum oluşturmak, yeni bir üretim ilişkileri sistemini kurmak falan değildir! Yapısal olarak kendi varlığı, devlet anlayışı buna engeldir herşeyden önce. **Onun niyeti, aynı yapıyı muhafaza ederek, aynen İslâmî benimserken yaptığı gibi, üstüne yeni bir elbise giyer gibi “Batılılaşmaktır”.** Daha önce toplumsal DNA’larına monte ettiği artık eskimiş, işe yaramayan bilgileri çıkarıp, bunların yerine yenilerini, onun hayatta kalmasına daha fazla yararı dokunacak olanları monte etmektedir. Yani gövde aynı kalacak, ama giydiği elbise değişecektir. Bu arada da, yeni giydiği elbiseye-bilgiye göre yaşamaya çalışacaktır! Kapitalistmiş gibi davranacak, donanacaktır! Osmanlının son dönemlerinde eskiyi temsil eden güçlerle, özellikle de Ulema kesimiyle, “yeniyi” temsil edenler arasındaki çatışmanın kaynağı tamamen bu, toplumsal DNA’lara monte edilmiş bilgilerin değiştirilmesi olayıdır. Yani esas (toplumsal DNA’lar) değişmiyor. Devlet gene aynı devlet, yapı gene aynı yapı. Yönetenler ve yönetilenler gene aynı konumlarını muhafaza ediyorlar, ancak biçim değişiyor. Bu ise, eski biçimi temsil edenlerin gitmesi, onların yerini yenilerinin alması anlamına geliyor. Eskiye temsil eden güçlerle yeniler arasındaki çatışmanın kaynağı da tam bu noktada başlıyor. Bunun en tipik örneği, Yeniçeri Ocağının kaldırılarak, onun yerine yeni bilgiyle örgütlenmiş yeni bir ordunun kurulmasıdır. Bunun Devlet için bir zorunluluk olduğunu anladığı an gözünü kırpmaz Osmanlı ve bir anda binlerce Yeniçeriyi kılıçtan geçiriverir. Osmanlının kafasında hala, orduyu modernleştirerek, eski gaza dolu günlere geri dönmek vardır!..

Yeniyle eski arasındaki çatışmanın en yoğun olduğu alan, hiç şüphesiz dinsel alandır. Osmanlı sisteminde Ulema, dört başlı devlet sınıfından biri olan İlimiye’nin bel kemiğini oluşturuyordu. Osmanlı sistemi, her ne kadar Şeriat’la yönetilen bir sistem değilse de, gene de İslam, sistemin önemli bir referans unsuruydu. En azından, kararlar Şeriat kılıfına uydurularak alınırdı. Bu anlamda İslam, Osmanlının aşiret-devlet anlayışına entegre edilmiş esasa ilişkin bir unsordu. Batılılaşmaya karşı en büyük tepki varlıkları mevcut toplumsal yaşam bilgisine (kültüre) bağlı olan çeşitli sivil toplum kuruluşlarından (esnaf, zanaatkarlar vs.) ve Ulemadan geldi. Geleneksel yaşam tarzının bir parçası olan bu kuruluşların yanı sıra Ulema da eski durumunu kaybetmekten korkuyordu. “Batılılaşıldığı” zaman, kimse onlardan artık fetva istemeyecek, dinle devlet işleri birbirinden ayrılacaktı. Bu ise, Ulemanın devlet sınıfı içindeki yönetici fonksiyonunun fiilen tarihe karışması anlamına geliyordu. **Ulema Osmanlıya güvenmiyordu. Çünkü, Osmanlı için esas olan Devletti. Gerçekten de “Ulema”, “İslam” vs. bunlar Devlet varsa vardı! Devletin varlığının tehlikede olduğunu gören Osmanlı, nasıl ki gözünü kırpmadan Yeniçerileri kılıçtan geçirivermişse, aynı şekilde, Ulema’yı da, hatta İslam’ı da bir tarafa atabilirdi! Devletin ruhundaki o “Derin Devlet” anlayışının ne anlama geldiğini, bu anlayışla nelere kadir olunacağını çok iyi biliyordu Ulema! Böylece, geleneğe uyararak, o da devlete karşı isyan edenlerin tarafına geçti! Ve yönetilenlerin devlete karşı zaten öteden beri var olan, ve daha çok tarikatlar içindeki örgütlenmelerde ifadesini bulan, aşağıdan yukarıya tepkisiyle ilişki kurarak, “din elden gidiyor” yaygarasına başladı. Daha önce, bir Şeyh Bedreddin’in katli için fetva veren, devletin kuruluşundan beri Osmanlıya karşı savaşan tasavvuf erlerinin baskı altında tutulmasında, bütün yapılan işlerin kitaba uydurularak yapılmasında baş rolü oynayan Ulema, şimdi, işinin bittiğini anlayınca, “dinin elden gittiğinin”de farkına varıyordu! Ve öyle oldu ki, sanki bir yanda toplumu daha “ileriye” götürmek isteyenler, “ilericiler” vardı da, diğer yanda da, buna karşı direnen, “gerici” bir halk tepkisi söz konusuydu! Halkın “gerici”, Batıcı “asker sivil aydınların” “ilerici” olma**

“geleneği” buradan kaynaklanır!¹⁹ İşte Osmanlı’dan bu yana gelen, ve hala bugün bile toplumumuzda önemli ölçüde yansımaları bulan bu “ilerici” “gerici” çatışmalarının esası budur.

İTTİHATÇILIK-DAHA SONRA DA “CUMHURİYET DEVRİMCİLİĞİ”- “DEVLETİN ASIL SAHİBİ OLMA” ANLAYIŞININ-KURUCU İDEOLOJİNİN- KILIK DEĞİŞTİRMİŞ ŞEKLİDİR..

Buraya kadar yapılan açıklamalardan sonra aslında herşey apaçık ortada! Geriye sadece bütün bunları toplamak kalıyor sanırım, şimdi biz de onu yapmaya çalışacağız:

1-Osmanlı bir aşiret devleti olarak kuruluyor. Bu Devletin aşiret kökenli bir kurucu kadrosu var; bir de tabii bunların dünya görüşü-ve devlet anlayışı. Yukardan aşağıya fetih yoluyla gerçekleşen bir tarihsel devrim olayı bu.

2-Sonra (özellikle Bizans’ın fethinden sonra), bu devlet gerçek anlamda antika bir Devlet-bir İbni Haldun Devleti- haline dönüşüyor.

3-İbni Haldun yasalarına göre çöküş dönemi geldiği zaman ise, antika tarihin çarkı artık eskisi gibi dönemez hale geldiğinden, yeni bir tarihsel devrimi gerçekleştirecek ne yeni bir barbar akını çıkıyor ortaya, ne de bir uç beyliği!

4-İşte tam bu noktada sistem, kendi içindeki bilgi temelinde-kültür adını verdiğimiz toplumsal genlerinde-artık üstü küllenmiş de olsa halâ yok olmamış durumda olan o kurucu bilgilere-ruha-aşiret ruhuna- sarılıyor. Ve, kurucu ideolojinin bu mirasına sarılarak, tıpkı yeni tip bir “uç beyliği” gibi, kendini Devletin “kurtarıcısı” olarak gören bir “kadro” yaratıyor. Öyle ki, bu “kadronun” tek varoluş misyonu “Devleti kurtaracağına” inandıkları bir fikre (o dönemde bu batılılaşma fikridir) sarılarak yukardan aşağıya doğru onu-Devleti-yenilemek, yeniden yaratmaktır. İşte Osmanlı’da toplum mühendisliğinin doğuş macerası bundan ibarettir...

5-Açıkça anlaşılacağı gibi, bu yeni “kurtarıcı” kadro da, köken itibariyle son tahlilde Devlet Sınıfının içinden çıkma bir kadrodur. Çünkü, Yönetenler katında bütün bu işler olup bitirken Yönetilenler daima olayın nesnesi konumundadırlar. Onlara-Yönetilenlere- düşen, kendilerini, onlar için yukardan aşağıya doğru hazırlanan bu yeni kalıba uydurmaktır!

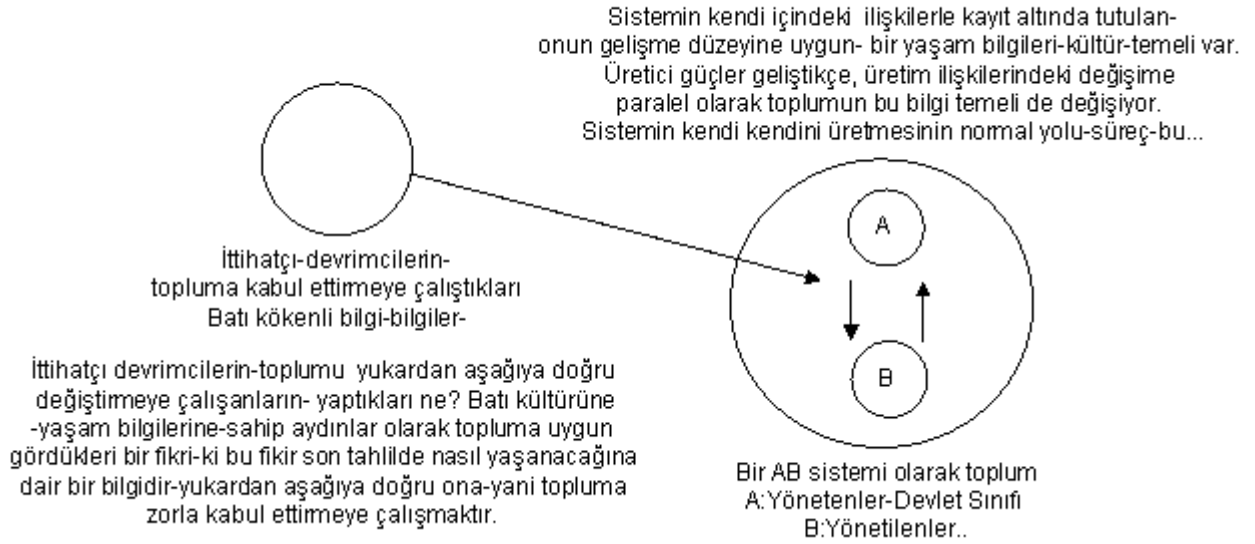
6-“Bu yeni kalıp” sistem için yeni bir yaşam bilgileri-kültür-temelidir. Yapılmak istenilen bir tür “kültür ihtilalidir” yani. Denilmektedir ki insanlara, bundan sonra şimdiye kadar olduğu gibi değil, bizim sizin için daha iyi olduğuna inandığımız gibi, bizim size sunduğumuz yeni yaşam bilgilerine göre yaşayacaksınız! Yediğinizden içtiğiniz, giyim kuşamınıza, dinlediğiniz müziğe, konuştuğunuz dile kadar herşeyi bundan böyle bu yeni yaşam bilgilerine uygun hale getireceksiniz! Ve de, bütün bunlar Devlet gücü kullanılarak dikte edilir insanlara!.. Olayın özü budur. Yukardan aşağıya doğru “devrimciliğin-değiştirmeciliğin”, yeni bir toplum yaratma olayının mantığı-mekanizması budur. İnanıldığı bir fikre dayanarak toplumu değiştirmeye çalışma anlamına gelen ittihatçı devrimciliğin mantığı budur.

7-Son bir nokta daha: Peki bütün bunlar, bütün bu “toplum mühendisliği” çabaları boşuna mıdır? Daha başka bir deyişle, Jöntürklerden İttihatçılara, “Cumhuriyet Devrimcilerinden” “solculara” ve de bunların günümüzdeki uzantısı olan “liberal ittihatçılara” kadar bütün bu “idealist insanların”-“kurtarıcı kadroların” çabaları boşuna mıdır?

¹⁹ Osmanlıyı ve onun devamı olan Cumhuriyet Türkiye’sini 5. Çalışmada bir „Tuba ağacına“ benzetmiştik. Bununla ne demek istediğimiz yavaş yavaş anlaşılıyor sanırım!.

Boşuna olur mu hiç! Toplum bu şekilde kendi kabuklarını yenileyerek ilerliyor! Her yeni toplum mühendisliği çabası, idealize edilerek topluma kabul ettirilmeye çalışılan her “yeni fikir”-yaşam bilgisi (o “idealist” kadronun, her seferinde başka bir kılığa girip yeni tip bir “kurtarıcı” rolünü oynayarak sahneye çıkışı), son tahlilde, toplumsal gelişmeye paralel olarak Devletin-Devlet Sınıfının- Yönetici fonksiyonunu yeni koşullar altında da devam ettirebilme çabasıdır. Her ipekböceği kendi kabuklarını delerek uçuşa hazırlanmıyor mu! Bu nedenle, kabuk ne kadar modernse, onun içinde onun diyalektik inkârı olarak bulunanın kabuğu delmek-aşmak için yürüteceği çaba da o kadar ileri-modern olacaktır!.Yani, toplum mühendisleri, toplumun önüne her seferinde daha modern bir set çekerek, sistemin onu diyalektik olarak aşması için yeni bir zemin hazırlamış oluyorlar; ve bu şekilde toplumsal gelişmeye yol göstermiş, ona ana rahmi rolü oynamış-onu yönetmiş oluyorlar!..

NEREYE GELDİK-“LİBERALLERİN”, YA DA “İTTİHATÇI LİBERALİZMİN” ELEŞTİRİSİ

Yukardaki şekil herşeyi anlatıyor aslında! Ama biz gene de konuyu biraz daha açalım! Buradaki kilit nokta, şekilde bir AB sistemi olarak ifade ettiğimiz toplumun, kendi kendini üreten maddi bir gerçeklik olarak, aynı zamanda kendi yaşam bilgilerini-bilincini-de üretiyor olmasıdır²⁰. Önce, bir önceki sürecin sonucunda-onun içinden- yeni bir üretim ilişkileri sistemi olarak yeni bir toplumsal maddi gerçeklik ortaya çıkar, sonra da bu sistem kendi bilincini-bilgisini-üretir, kendisinin farkına varır (bilişsel bir varlık olarak kendi bilgilerini üretir). İşin özü budur. Yani önce çocuk doğar, daha sonra da onun bilgisi-bilinci oluşur²¹. Madde ile-objektif gerçeklikle- bilinç arasındaki ilişkinin özü budur. Bilinç daima geriden gelir. Bu, iki kere iki dört eder gibi birşeydir. Ha, siz diyebilirsiniz ki, “hayır, bilinç-bilgi-önce gelir. Maddi gerçekliği yaratan da budur-bu ideedir-zaten”! Buna da idealizm deniyor felsefe dilinde. Maddi gerçekliği mutlaklaştırarak onu “kendinde şey” bir öncül haline getirdiğiniz zaman da materyalizmin alanına giriyorsunuz. Ben bilimsel düşüncenin bu sınırları artık çoktan aştığını düşünüyorum. Sistem Teorisinin Esasları-Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi²²-bu düşüncenin ürünü.

²⁰Yani bir toplum, dışardan yapılan müdahaleyle bir program yüklenilerek bilinçlendirilen bir robot-computer değildir!..

²¹ Daha doğduğu an yaşam sürecinin en sonunda sahip olacağı bilgilere sahip olarak doğan bir çocuk düşünülüyor musunuz!!..”Büyümüşte küçülmüş” derler ya, onun gibi birşey!!..

²² www.aktolga.de, 4. Çalışma.

Ama sadece bu kadar da değil, bir de, olanı, yani bilincimizin dışındaki objektif gerçekliği değil de, olmasını istediğimiz şeyi gerçek olarak algılamak var! Buna da “sübjektif idealizm” deniyor felsefede, ki az sonra bunu da ele alacağız!

Şimdi dönüyoruz tekrar konuya! Bir toplumda “aydın” diye kime denir? O toplumun kendi kendini üretmesi sürecinde ortaya çıkan bilgileri-toplumsal bilinci-temsili eden, toplum adına bunları ifade eden kişilere denmez mi aydın diye? Yani aydın, içinde yaşadığı toplumun kendi iç dinamikleriyle kendi kendini üretmesi sürecinin ürünü olan kişidir. Daha çok, ya da en çok bilgiye sahip olan değildir aydın²³! Çünkü bilgiyi sadece senin içinde yaşadığın toplum üretmiyor ki!. Başka toplumlar da yapıyorlar bu işi! Bu nedenle, toplumsal gelişme sürecinde senden-senin toplumundan-daha ileri basamaklarda bulunanlar elbette ki sana göre daha fazla-ya da daha farklı- bilgilere sahip olacaklardır. Onlar, aynı-ya da benzer- yollardan daha önce geçtikleri için, senin daha sonra sahip olacağın bilgilere onların daha önceden sahip oluyor olmaları doğaldır. Ne olacak o zaman? Sen elbette ki bunları alacaksın, kendi bilgilerinin olgunlaştırılmasında, geliştirmede elbette ki bütün bunlardan yararlanacaksın; ama sen tutupta bunları-bu bilgileri- “nasıl olsa biz de ileride onlarla aynı duruma geleceğiz” diyerekten, “süreci hızlandırmak için” yukardan aşağıya doğru-zorla-kendi toplumuna kabul ettirmeye çalışırsan, o zaman işler değişir! O zaman sen “en doğru”-“en ileri” fikirleri-bilgileri-düşünceleri dile getiriyor-ifade ediyor-olsan bile (bu fikirler “aslında” o toplumda yaşayan insanlar için gerçekten yaşamsal öneme sahip fikirler olsalar bile) gene de, bunlar o toplumun o an sahip olduğu gelişme düzeyine-bilgi seviyesine uygun olmadıkları için, insanlar seni anlamazlar-anlayamazlar- ve seni, “dış-yabancı- kaynaklı” belirli fikirleri kendilerine zorla kabul ettirmeye çalışsan, kendilerinden olmayan birisi gibi görürler, sana karşı reaksiyon göstererek cephe alırlar. Çünkü insanlar, ya o an senin önerdiğin “değişime” henüz daha hazır değildir, ya da senin önerilerin onların yaşam bilgileriyle-kültürel temelleriyle-uyuşmamaktadır. **Sen, dışardan yarım yamalak öğrendiğin bilgileri, bunların kendi toplumundaki karşılıklarının neler olabileceğine dikkat etmeden içinde yaşadığın topluma uygulamaya kalktığın için (bunları yukardan aşağıya doğru dikte ederek insanlara öğretmeye kalktığın için), bu durumda onları bir kuvvet-güç kullanarak belirli bir değişime zorlamış oluyorsun ki, bu da sonuç olarak, o toplumun içindeki insanları buna-bu değişime- karşı çıkmaya, sahip oldukları konumu-yeri muhafaza etmeye zorlar. İnsanlar, aslında o an sahip oldukları kişiliklerini-kimliklerini tehdit altında gördükleri için (senin önerdiğin değişime hazır olmadıkları, bunu anlayamadıkları için) sana karşı çıkmaktadır. Arada bir kopukluk vardır yani –ve de aradaki mesafe gittikçe açılmaya başlar! Sen, olandan değil de olmasını istediğinden yola çıkarak hareket ettiğin için, sanki başka bir gezegenden paraşütle inmiş biri gibisindir insanların gözünde! Ve öyle olur ki, bir süre sonra artık sen kendini “aydın”-“ilerici” olarak nitelendirerek iyice insanlardan ayırmaya başlarsın, içinde yaşadığın toplum, bu toplumun insanları da “gerici” olmuş olurlar tabi sana göre!**

İşte bizde Tanzimat’tan buyana yaşanan yabancılaşmanın olduğu nokta budur. Devleti “çağdaşlaştırarak” kurtarmak telaşıyla içinde yaşadıkları toplumdan kopan “aydınların” topluma yabancılaşmalarının temeli budur. Jöntürklerden İttihatçılara“, “Cumhuriyet Devrimcilerinden” “solculara” ve de günümüzdeki “liberallere” kadar bütün o “tepeden ineci” “Türkiye aydınlarının”²⁴ dramının-çelişkisinin kaynağı budur.

Alın bizim kuşağı (68 Kuşağını), yanlış şeyler miydi bizim söylediklerimiz? “Demokrasi” diyorduk, “insanın insanı sömürmesine karşıyız” diyorduk, kısacası, akla gelebilecek her türlü “iyi”-“güzel” şeyleri söylüyor-öneriyorduk. Ama ne oldu sonunda? Sonunda, antika Devletçi düzenle Anadolu kapitalizmi arasındaki mücadelede (Devlet Sınıfıyla Anadolu burjuvazisi

²³ Aydın, mümkün olduğu kadar çok bilgiyi-informasyonu-kayıt altında tutan kişi değildir! Bu bilgiler-informasyonlar-daha da fazlasıyla-ansiklopedilerde (artık buna internette diyeceğiz) vardır zaten!. Bunları ezberlemeye ne lüzum var ki, gerektiği zaman bir tık’la onlara ulaşabildikten sonra!..

²⁴ „Türkiye aydınları“ diyorum çünkü „Türk aydınlarının“ hastalıkları aynen „Kürt aydınlarına“ da bulaşmıştır. Onlar da aynı dertten muzdariptirler!..

arasındaki mücadelede) objektif olarak Anadolu burjuvazisine karşı Devletin-Devlet Sınıfının tarafında yer almış olduk! Devlete²⁵ karşı mücadele ediyoruz derken kendimizi bir anda onun kucağında bulduk! Niye? Nedeni açık! “Mücadeleyi”, toplumun o an içinde bulunduğu gelişme-ilerleme sürecinin diyalektiğiyle bağdaştıramadıkta ondan! Sandık ki, toplumsal değişme denilen şey, herşeyi en iyi-en doğru olarak bilen bir avuç “ilerici” insanın (“halkın devrimci öncülerinin”) toplumu bu yönde iradi olarak itmesiyle-zorlamasıyla oluyor!²⁶ Toplum-üretici güçler-kendi iç dinamikleriyle Osmanlı artığı kabuğu kırarak gelişmek, ilerlemek isterken, biz tuttuk, bu mücadelede ona destek olmak yerine köstek olduk! Kemalizmle karışık bir tür “solculuk” yaparak, Devletle birlikte kapitalizmin gelişmesine karşı çıktık yani! Ve üstelikte bütün bunları “büyük bir iyi niyetle” “halkımız için” yaptığımızı inanarak yaptık! Dahası var mıydı bunun, bu yolda ölümlere bile gittik!

Sadece “bizim kuşak”mı, aynı gelenek bugün bile halâ aktif, halâ insanları yönlendirmeye devam ediyor! Alın 22 Temmuz 2007 zaferini! Kime karşı kazanıldı bu zafer? İçinde “solcuların”da bulunduğu bütün o “aydınlara”-“ulusalcı cepheye” karşı değil mi? Neydi o “Cumhuriyet mitingleri”, kime karşı-kim yapıyordu onları? Sadece Ergenekoncular mıydı onları organize edenler! Sonunda, bütün o komplolara-kalkışmalara ve darbe girişimlerine-tehditlere karşı kazanıldı zafer! Kimin zaferi oldu peki bu o zaman? Anadolu burjuvazisinin önderliğinde demokratik cumhuriyet yolunda ilerleyen bütün bir halkın değil mi!..Yani, içinde o “solcu-ilerici aydınlardan” da bulunduğu “cepheye” karşı kazanılan bir zafer değil miydi bu?.

Sonra ne oldu peki? İçinde o “aydınlardan”da bulunduğu kaybeden “taraf”, yani “ulusalcılar”, yani Devlet, tıpkı “yaralı bir ayı” gibi bütün güçlerini cepheye sürerek her alanda yeniden bir büyük taarruza geçmediler mi! “Muhtıralar” birbirini izlemedi mi bu ara!. Bunlar da yetmeyince, bu kadarı da olmaz dedirtircesine Ak Parti’nin kapatılması için düğmeye basılarak bir “yargı darbesi” süreci başlatılmadı mı!..Ne çabuk unutuldu bütün bunlar!

Evet, sonunda Ak Partiyi kapatamadılar (çünkü, kendileri de bunun altında kalacaklarını düşünerek bundan korktular), ama mahkemenin öyle bir karar çıkarttılar ki felç ettiler sistemi. Türbanla ilgili olarak daha sonra çıkarılan anayasamahkemesi kararı da bütün bunların üzerine tüy dikti! 22 Temmuzdan sonra, ne güzel, yeni bir anayasa hazırlanması için çalışmalar başlamıştı. Avrupa Birliğine katılım sürecine hız verileceği söyleniyordu. Zaten anayasa değişikliklerinin-yeni anayasanın- büyük bir kısmı da bu süreçle bağlantılıydı. Bütün bunların önünü kestiler. “Yapamazsın kardeşim, yeni anayasayı ancak kurucu irade yapar”²⁷ lafları bu döneme aittir.

Sonra? Sonra, bütün bunlar sanki hep birlikte yaşanan şeyler değilmiş gibi, sen tut, işi gücü bırak, “yeni anayasa çalışmalarını rafa kaldırdın, Avrupa Birliğiyle ilgili çalışmalarını yavaşlattın” diyerek Ak Parti’ye yüklenmeye başla! Bu değil midir “liberallerin”²⁸ yaptığı! Bir yandan birisi bas bas bağıyor, “yapamazsın kardeşim, bu meclis yeni anayasa falan yapamaz-yaptırtmayız, yeni anayasayı ancak kurucu irade yapar”²⁹ diye! Öte yandan sen de, bütün bu olup bitenleri görmezlikten gelerek, bunlarla uğraşmak varken tutuyorsun, “yeni anayasa yapma çalışmalarını niye rafa kaldırdın, AB ile ilgili süreci neden yavaşlattın” diyerek Ak Partiye yükleniyorsun! Biri diyor ki “yapamazsın”, yaparsan yok olursun! Öteki de, “niye korkuyorsun, ne duruyorsun, devam etsene yoluna, Devletle anlaştın değil mi” diyor! Sanki ortada tam bir işbirliği var! Biri kışkırtıyor, itiyor öne doğru, diğeri de bekliyor rakibinin boynuna ipi geçirmek için!..

²⁵ Buradaki „Devlet“, varolan, Osmanlı artığı Devlettir. Yoksa genel olarak devlete karşı bir mücadele değildi söz konusu olan! Yani, anarşist olduğunu söyleyen yoktu pek aramızda!..

²⁶ İşte, hiç farkında olmadan bizleri de kuşatan -yaratan- o tarihsel mirasın-ittihatçı geleneğin- mantığı, mekanizması...

²⁷ Baykal..

²⁸ Ve de TÜSİAD’ın tabii.. yaptığı!..

²⁹ Buna paralel olarak, anayasa mahkemesinden çıkardıkları yeni bir kararla “hukuken”de parlamentonun iradesine ipotek koydular, bırakınız yeni anayasa yapılmasını bir yana, bundan böyle yapılacak en küçük bir anayasa değişikliğini bile imkânsız hale getirdiler..

Sınıf mücadelesini yönetmek lafla olmaz, sorumluluk gerektirir, ayaklarını yere basıyor olmayı gerektirir. Arkanda temsil ettiğin kitlelerin desteğini gerektirir. Ve de tabii, güçlü olmayı gerektirir. Güçlü olmak ise, “ben güçlüyüm” diye kahramanlık taslamakla, “ben ileriye temsil ediyorum” diye hamaset yapmakla, ya da Donkişotlukla olmaz! Üretici güçlerin gelişme seviyesidir güçler dengesini belirleyen. Deniyor ki, “bak Ak Parti ne güzel başladı, AB reformları, demokratik açılımlar falan ne güzel gidiyordu...Sonra, Devlet korkuttu ve teslim aldı Ak Partiyi”!.. Eee, güzel! Diyelim ki böyle oldu, tamam! Peki ne yapmak lazım bu durumda? Bu durumda Devleti bırakıpta niye Ak Partiyle uğraşıyorsun o zaman, mantığı ne bunun? Koyun can derdinde kasap et misali, sen kasabı unuttuysun da can derdine düşmüş o koyunla uğraşıyorsun! Eğer Ak Parti gerçekten korktuğu için pasif kalıyorsa, bu durumda ona arka çıkman, demokrasi mücadelesinde onu daha çok desteklemen gerekmiyor mu? “Ak Parti yeni Anayasa çalışmalarını bir yana bıraktı” diyorsun, peki niye bu konuda onu cesaretlendirmek için etkinlikler-kampanyalar düzenlemiyorsun da (Devletle uğraşacağına) onunla uğraşıyorsun?

Başka bir örnek: Son zamanlarda Ermenistan’la ilişkilerin düzeltilmesi için çok önemli bir adım atıldı ve Cumhurbaşkanı Ermenistana gitti. Şimdi, Ermenistan Cumhurbaşkanı da Türkiye’ye gelecek. Adım adım Ermenistanı tanımaya doğru gidiyor Türkiye. Bunlar kolay işler değil, tarihi adımlar. Biraz sabırlı olmak, süreci -uluslararası konjunktürü de hesaba katarak- adım adım geliştirmek gerekiyor. Sen tut, tam bu süreç işlerken 1915 katliamından dolayı “Ermenilerden özür dileme kampanyasını” başlat! Zamanı mıydı şimdi bunun? Ya şimdi biri tutar da Türkiye’ye geldiğinde Ermenistan Cumhurbaşkanı yuhalamaya falan kalkarsa ne yapacaksın, nasıl kalkacak Türkiye bunun altından? Ne güzel bir köprü kuruluyor arada. Bunu destekleyecek adımlara konsantre olsana! İlla herşeyi sen mi daha iyi biliyorsun, neden içinde yaşadığın toplumun iç dinamiklerine güvenmiyorsun, neden kendini “halkın devrimci öncüsü” yerine koyarak kopuyorsun onlardan? Sonra da diyorsun ki, bak Erdoğan kampanyaya karşı çıktı³⁰! Ne bekliyordun ya, aferim çocuklar ne güzel yaptınız mı diyecekti! Diyebilir miydi? Deseydi ne olurdu? Karşı taraf elinde gıyotin bekliyor ki hata yapsın da kellesini uçurayım diye! Politika halâ bu koşullar altında yapılıyor Türkiye’de! Ama senin umurunda değil ki bunlar! Sen sadece “bir fikrin”-demokrasi fikrinin-mücadelesini veriyorsun³¹! Demokrasi senin için akşam eve götüreceğin ekmele özdeş değil yani! Elindekini avucundakini de rizikoya atmak istemiyor adam, niye saygı duymuyorsun ki buna! Senin gibi gözü kapalı atlamak istemiyor sürece, adım adım gitmek istiyor. Hem sonra burjuvazi-burjuvalar dar görüşlüdür, onlar demokrasi mücadelesine önlerindeki antika Devletçi engellerden kurtularak daha çok kazanabilmek için katılıyorlar! Niye iki adım sonrasını öne alsınlar ki, niye ya hep, ya hiç diye kumar oynasınlar ki! Niye saygı duymuyorsun buna! Sen daha ilerisini öneriyorsan eğer, önce gidebildiğin yere kadar onlarla beraber gidersin, niye elinin tersiyle itiyorsun ki şimdi onları!..

Bakın, siz ateşle oynuyorsunuz ama farkında değilsiniz bunun!. Sınıf mücadelesini çocuk oyuncağı sanıyorsunuz! Hem 1915 katliamından, bu katliamın faillerinden-

³⁰Sadece Erdoğan mı karşı çıktı, antika Devlete-Devlet Sınıfına karşı mücadelede-demokrasi mücadelesinde- beraber olduğun-olacağın- daha birçok insanı da karşına almış oldun!. Ha, bu şekilde onların da maskesini düşürdüğünüzü mü sanıyorsunuz yoksa! Bravo size! Peki kiminle yapacaksınız yarın yeni anayasayı, kiminle ilerleyeceksiniz AB yollarında!.Baykal’la mı! Yoksa Baykal’ın çarşaf açılımı çok mu umutlandırdı sizleri! Eski “demokrasi cephesinin” yeniden kurulacağını falan mı düşünmeye başladınız! Ayrarı yok içmeye tahtıranvanla gider... hesabı olmuyor mu bu şimdi! Ben şunu anlamıyorum, hiç politikadan anlamayan biri bile, bu yolda-ki bu yol özellikle Türkiye’de mayınlı bir yoldur- ilerlerken, kiminle nereye kadar, ne için diye hesap yapar, siz bunu bile bilmiyorsunuz, ve Erdoğan’ın maskesini düşürdük diye seviniyorsunuz, helal olsun vallahi! Haydi bakalım, kolay gelsin!.Elde olanı da yıkıyorsunuz, sanki çok fazla birşey varmış gibi!.Bütün bunlar bana hep bizim kuşağın “kahramanlıklarını”, bizim Donkişotluğumuzu hatırlatıyor, inşallah sonunuz bize benzemez!..

³¹ Böyle diyor taraf..

ittihatçılardan-bahsediyorsunuz, ama hem de, aynı katillerin mirasçılarının-uzantılarının bugün de halâ işbaşında olduklarını, hem de sizin beğenmediğiniz o Ak Partinin kafasını koparmak için fırsat beklediklerini unutuyorsunuz (ya da, bilinçdışı o ittihatçı damarlarınız kabardığı için bütün bunları görmezlikten geliyorsunuz). Soruyorum ben şimdi sizlere, evet, 1915 te Ermenilerin yaşadıkları “büyük felakettir”, bir katliamdır bu, hatta açık konuşalım, bir tür soykırımdır da yaşananlar; ama sadece Ermeniler mi olmuştur bu katliamın kurbanı, Osmanlı’yı savaşa sokarak milyonlarca insanın hayatına malolanlar da aynı katiller değil midir. Bu arada, seksen yıldır Türklerin ve Kürtlerin yaşadığı süreç de aynı geleneğin uzantısı olanların neden olduğu bir tür büyük felaket değil midir? Sadece insanların biyolojik olarak yok edilmesi midir felaket? Ya peki kültürel yoketme, bir halkın kendi kimliğini oluşturduğu yaşam bilgilerini-kültürünü-yok etmek de (asimilasyon) bir tür felaket değil midir? Daha açık konuşalım, bugün Türklerin ve Kürtlerin karşısındaki düşman da aynı düşman değil midir? Ermenileri katleden o Talat Paşa’ların, Enver’lerin torunları değil midir günümüzün İttihatçıları da? Seksen yıldır Kürtlere ve Türklere karşı işlenen bütün o cinayetleri düşünün, Ermeni “tehcirinin” tarihsel mirasçıları değil midir bütün bunların sorumluları da? Derin Devletten-Ergenekondan bahsediyoruz, Hrant Dink’in katillerinden bahsediyoruz, katil aynı katil değil midir? Ya Ak Partiyi kapatmak isteyenler kimlerdir? “Yapamazsın kardeşim yapamazsın, yeni anayasayı ancak kurucu irade yapar” mantığı hangi mantıktır sanıyorsunuz? Nedir buradaki o “kurucu irade”, kimlerdir bugün o kurucu iradenin temsilcileri? Ve de soruyorum, katil hala elini kolunu sallayarak aramızda dolaşıp dururken, halâ yarın sıranın kimde olduğu belli değilken siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz! Yoksa, “iyi ama Ak Parti’de Devlele uzlaştı” mı diyorsunuz? Bırakın canım siz de, politikayı da çocuk oyuncağı yaptınız!

Bakin aynı hataları yaptık bizler de³²! Hem o Devlete karşı mücadele ettiğimizi söylüyorduk, ama hemde, onunla aynı kültürel mirasın içinden çıkıp geldiğimiz için, bir yerde onun gerçek kimliğini göremiyorduk.Çünkü o kendini saklıyordu hep! Çünkü, bukalemun gibi birşeydi karşımızdaki! Kemiksiz bir varlıktı! Nasıl olurdu, 27 Mayıs Anayasası gibi “demokratik bir anayasayı” topluma kazandıranlar değil miydi onlar? Jöntürkler, İttihatçılar ve de onların uzantıları olan “Cumhuriyet Devrimcileri”-o “asker sivil aydın zümre”- değil miydi bizim tarihimizin aydınlık yanını temsil edenler? Ve de biz sosyalisttik, işçi sınıfından yanaydık yani, asıl düşman burjuvaziydi bizim için! E, onlar da, yani o “asker sivil aydınlar da” karşıydı burjuvaziye, ne kalıyordu ki o zaman geriye!.. İşte bu körlükle gelindi 12 Mart’lara, 12 Eylül’lere..

Şunun altını bir kere daha çiziyorum: Toplumun iç dinamikleriyle bağdaşmayan-onunla koordine olarak yürütülmeyen bir “öncü savaşıyla” hiçbir yere varılamaz! Bu “öncülere” dün Jöntürkler-İttihatçılar, sonra da “Cumhuriyet Devrimcileri” deniyordu, daha sonra bunların yerini “solcular” aldı, bugün de “liberaller” soyunuyor bu role! Yazıktır, toplumsal birikimin boşa gitmesidir bu. Kendini canavarın kucağına atmaktır! Yeter artık! Biz yandık, seksen yıldır yananlar yandı, ne zaman çıkacak o karanlıklar aydınlığa!..Bırakın artık şu ideolojik körlüğü..

Türkiye bugün bir yol ayrımında! Burjuva devrimi sürecinde yeni bir virajı alıyor toplum. Aslında 22 Temmuz devrimi’nin açtığı bir yol bu! Sistem o günden bu yana artçı depremlerle kendine yeni bir denge oluşturmaya çalışıyor o kadar. İçine girilen bu yeni sürecin en önemli özelliği ise, artık Türkiye’de bir askeri darbenin mümkün olmayışıdır. Artık, sadece darbeye-darbeciliğe karşı olarak siyaset de yapılamaz bu ülkede!

Lafı uzatmaya hiç gerek yok, sadece bu bile içinde bulunduğumuz sürecin parametrelerini açıklamaya yetiyor!. Düşününüz bir kere, Osmanlı artığı o Devlet Sınıfının en önemli ayağı olan-her dönemde abanın altından gösterilen o sopa- “Seyfiye”-yani asker- artık iktidar

³² Evet, bazılarımız o hatalardan hiçbir sonuç çıkaramadı..ama siz de bugün halâ onları klavuz olarak kullanma peşinde değilmisiniz..ne diyelim...devam edin...

mücadelesinden-silahlı mücadeleden- çekiliyor³³. Bu ne anlama geliyor biliyor musunuz! Artık o Derin Devlet-Ergenekon komplocuları, o darbe hazırlayıcıları işsiz kalacaktır bundan sonra! Ve de nitekim, artık tasfiye ediliyorlar bunlar³⁴!

Peki ne yapacak bundan sonra Devlet Sınıfı, “yargı darbesi” de tutmadığına göre iktidar mücadelesinde nasıl bir pozisyon alacaklar? İşte Baykal’ın “Çarşaf açılımı” tam bu araya denk geliyor! Bir zamanlar Ecevit’in kullandığı o “Akgünler” insiyatifine benziyor bu! Nasıl ki o zaman, Devlet adı verilen binbir surat, “halkçı” kılığına girip, “komünist” TKP’yi de peşine takarak kendini “solcu”-“sosyal demokrat” olarak yutturmaya başarmışsa³⁵, bugün de elinden gelse çarşafa gizlenerek kendini yeniden “solcu” “sosyal demokrat” kılığına sokacak! Kimse gülmesin ve de hafife almasın, çünkü yeteri kadar bu oyunu tekrar oynamaya hazır “solcu”da vardır bu ülkede! Aslında o kadar istiyorlarki CHP nin tekrar o eski “ilerici” “sol” konumuna geri dönmesini, herşey bir yana, o zaman AK Parti’nin “demokrat maskesi” de düşmüş olacak ve rahatlayacaklar! “Solcuların”-“solculuğun” namusu da kurtulmuş olacak böylece! Korkunç korkunç!..Demokrasi mücadelesiymiş, AB imiş bunlar kimsenin umurunda değil aslında, bunlar hep bahane, slogan; önemli olan bu “silahların” Ak Partinin elinden alınması! “Ak Parti Devletle uzlaştı” derlerken de aslında bu yüzden içten içe seviniyorlar!

“Biz bir fikrin, demokrasi fikrinin tarafındayız, bunun dışında hiçbir tarafı tutmuyoruz” diyor Taraf Gazetesi. Ne güzel bir laf değil mi! İlk bakışta helal olsun diyorsun! Hele o “paşasının başbakanı” ne cesur bir lafı öyle, eski Dev Gençli günlerimi hatırlattı bana, heyecanlandırdı beni! Helal olsun sana Ahmet dedim içimden!

Nedir “demokrasi” Allah aşkına! Demokrasi, toplumsal düzeyde bir “işletme sistemi” değil midir! Nasıl ki kompüterin bir işletme sistemi varsa, bir bilgi işlem sistemi olarak toplumun da bir işletme sistemi vardır. Ama arada şöyle bir fark var: Kompüterle işletme sistemini (Linux ya da Windows) kullanıcı olarak dışardan biz monte ederken, toplumsal işletme sistemleri toplumsal gelişme sürecinin içinde oluşurlar. Yani aynen bir kompüterle işletme sistemi monte eder gibi bir topluma da dışardan demokrasi ithal edemezsiniz! Bu nedenle, ayaklarınız toplumun iç dinamiklerinin üzerine basmadığı müddetçe “biz demokrasinin tarafındayız” sözü içi boş-liberal ama ittihatçı-bir sözdür!

Bugün Türkiye’de bir demokrasi mücadelesi veriliyor. Bir tarafta Devletçi düzen taraftarı “ulusalcılar” var, diğer tarafta da Anadolu kapitalistlerinin önderliğinde biraraya gelen, kendi varlık şartlarını ancak demokrasi içinde oluşturabilecek olan demokrasi güçleri. Bu mücadelede nasıl “tarafsız” olursunuz siz! Bu mudur sizin “taraf”ınız! “Biz düşünerek taraf olduk” mu diyorsunuz yoksa! Bütün mesele de her halde burada ya zaten! Kısa bir süre öncesine kadar sizler de bu mücadelede-demokrasi mücadelesinde-gerçekten bir “taraf” konumundaydınız. Ve de çok önemli görevlere imza attınız..Hep birlikte sizi alkışladıkta.. Ama bu tarafsızlığınızın toplumda maddi bir karşılığı olmadığı için olsa gerek (yani ayaklarınız toplumsal düzeyde tam olarak maddi bir zemine basmadığı için olsa gerek), bir süre sonra süreçten kopmaya başladınız. Neden mi! Çünkü siz daha yola çıkarken “düşünmek taraf olmaktır” diyerek yola çıkmıştınız! **Yani sizi yönlendiren toplumsal diyalektiğin objektif süreçleri değildi, “bir fikirdi, demokrasi fikriydi”! Sizin için “düşünmek”, bir fikre sahip olmak maddi gerçekliğin önünde geliyordu!. Yani önce düşünüyorsunuz, sonra da bu**

³³ Tabi bu, askerinin, bir siyasi parti olarak halâ siyasetin içinde olduğu gerçeğini görmezlikten gelmek anlamına gelmiyor! Sadece, artık darbe yapma olanaklarının kalmadığını söylemek istiyorum o kadar.

³⁴ Bununla Derin Devlet-ve o gelenek-artık sona eriyor demek istemiyorum!..Sadece, onun darbeciliği meslek edinen bir biçimi-kanadı ortadan kalkıyor diyorum..

³⁵ Ben hariç! Hani o, hapisane arkadaşlarımızın büyük çoğunluğunun Ecevit’e umut bağladıkları dönem vardı ya, o zaman herkes „Akgünler gelecek“te af çıkaracak diye büyük bir umutla Ecevit’i beklerken, ben adeta dipsiz bir kuyunun içinden bütün bunların bir oyun olduğunu açıklamaya çalışıyordum da kimselere duyuramıyordum..Ve de diyorlardı ki o zaman, o dinci olmuş, beş vakit namaz kılmaya başlamış hapisanede, kafayı da yemiştir!..Kim bilir belki bütün bu yazdıklarımın sonra neler diyecekler gene..ama belki de bu sefer susmaya devam ederler!...

düşüncenin ürünü olan demokrasi fikrinin tarafı olarak varsınız sizler! Bu durum aslında sizin içinde bulunduğunuz çelişkiyi de açıklıyor! Hiç sordunuz mu kendi kendinize, bu toplumda biz kimiz, neyi temsil ediyoruz diye? Burjuvaziyi temsil etmiyorsunuz bu açık! İşçi sınıfını da temsil etmiyorsunuz herhalde! Ne kaldı geriye? “Liberaller” misiniz siz? Ne demek bu? “Liberaller” diye sınıflar üstü-dışı, ne olduğu belli olmayan bir kesim-tabaka- mı var bu toplumda? Yoksa, gene o sınıflar üstü gelenekle mi karşı karşıyayız!.. Belki “herkesin sizden korkmasının”, sizin hiç kimseden “ilan alamamanızın” nedeni de budur, öyle değil mi!. Gerçi siz bunu “tarafsızlığınızın” bir sonucu olarak görüyorsunuz ama, toplumsal değişim-ve de demokrasi mücadelesi-böyle yürümüyor işte! Öyle “taraf” falan değil, maddi süreçler içinde gerçek bir taraf olacaksınız bu mücadelede³⁶. Devletçi düzene karşı-Devlet Sınıfına karşı Anadolu burjuvazisinin önderliğinde yürütülen sınıf mücadelesinde gerçek bir taraf olacaksınız!

Ama sen bu kadarla kalmak istemiyor musun, bir adım daha ilerisini mi istiyorsun, o zaman aynı anda, kapitalizme karşı modern komünal toplumun-bilgi toplumunun tarafı da olacaksınız, antika Devletçi düzene karşı birlikte olduğun kapitalizmi-onun güçlerini de eleştireceksin. Ama öyle ki, bu iki süreç birbirini engellemeyecek. Yani, hem Devletçi düzene karşı demokrasi güçleriyle-burjuvaziyle birlikte bir tarafın içinde yer alacaksınız, hem de, aynı zamanda burjuvaziye karşı bir adım ilerisinin mücadelesini vererek-onun karşısındaki yerini belirleyeceksin.

“Hani nerde Anadolu kapitalistleri, onlar Devletle anlaşmışlar, AB sürecini de yavaşlattılar” mı diyorsunuz yoksa! Bakın ben size birşey söyleyeyim: Sınıflar mücadelesi öyle sübjektif birşey değildir! Yani bugün demokrasi tarafında olacaksınız da yarın demokrasi mücadelesine karşı Devletle anlaşacak-onun tarafına geçeceksin, olmaz böyle şey³⁷! Yani şimdi Erdoğan Devletle anlaşmış oluyor öyle mi! Hani nerde kaldı sizin o “Marksist” tahlilleriniz! Nerde kaldı o “materyalizminiz”, işine gelince sübjektif idealizm, işine gelince materyalizm öyle mi! Önemli olan da sınıflarüstü bir “tarafsızlık”, yani ittihatçı bir “liberalizm” oluyor her halde! Ne oluyor yani şimdi, Aktütün olayı mı belirliyor demokrasi mücadelesinin saflarını, yoksa PKK’ya karşı tavır mı? Ayrıca, o Aktütün olayının perde arkasını kim biliyor ki doğru dürüst; ben bilmiyorum, sizin bildiğinizi de sanmıyorum!

BAZI NOTLAR:

1-Yeni bir süreç başlıyor dünyada! Obama’nın ABD başkanı seçilmesi de aslında bu sürecin ürünü³⁸. Amerika Irak’tan çekiliyor önümüzdeki dönemde, bu kesin. Yeni Amerikan politikasıyla birlikte global kapitalizmin gelişme dinamikleri de değişmiş olacak. Enerji ve çevre sorunu ise bu dönemin çözüm bekleyen en önemli sorunları olarak görünüyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarına ve çevre sorununa yapılacak muazzam yatırımlarla birlikte sistem hem petrole bağımlı olmaktan çıkacak, hem de kapitalizmin gelişme dinamikleri bu alanlara yönlendirilmiş olacak. Bu ise, Filistin sorunu da dahil olmak üzere birçok sorunun çözülmesini beraberinde getirecek. Ayrıca, savaşla problem çözme döneminin de sonu anlamına gelecek bu.

2-Global düzeyde konjunktür bu yönde gelişirken, bu arada, Türkiye’nin de içinde bulunduğu bölgedeki taşlar da yerinden oynamaya başlıyorlar. Örneğin, Türkiye’nin Kürt politikası temelden değişiyor. İki açıdan oluyor bu değişim. Birincisi Kuzey Irak’a yönelik olarak. Türkiye Kuzey Irak’ın ağabeyi konumuna giriyor ister istemez. Bölgede Amerika’nın bıraktığı

³⁶ Bakın Ethem’e, helâl olsun vallahi götürüyor işi..az işmidir şimdi onun yaptığı, niye bundan dersler çıkarmıyor kimse..yoksa sizler “solcu”musunuz!..

³⁷ Herhalde Demirel’i örnek vereceksiniz bu noktada! Ama o farklı...isterseniz onu da ele alırız daha sonra!..Bir sınıfla, o sınıfı temsil etmek, bayrağı elde tutmak farklı şeylerdir. Bayrak el değiştirebilir, ama sınıflar saf değiştirmez!..

³⁸ Yani bir süpermen-Obama değiştirmiyor dünyayı! Dünya kendi iç dinamikleriyle değişiyor. Obama ve diğerleri-diğer parametreler- de bu değişimin ürünü olarak ortaya çıkıyorlar!

boşluk da bu şekilde doldurulmuş olacak. Zaten, Kürtlerin, Arapların, İsrail ve İran'ın içinde yer aldığı çok yönlü karmaşık ilişkileri yeni tip bir dengenin içinde tutabilecek tek ülke Türkiye burada. Daha ötesine, Kafkaslara, Pakistan'ın da içinde yer aldığı bölgeye, Uzakdoğuya falan girmiyorum. Burada altını çizmek istediğim nokta şu: Bu süreç içinde artık Türkiye'de ne askeri bir diktaya, ne Ergenekonculuğa, ne de PKK'nın izlediği "silahlı mücadele" çizgisine yer kalıyor! Yani sadece darbecilik-Ergenekonculuk değil, silahlı mücadele ve PKK da etkinliğini kaybediyor. Bu nedenle, Türkiye bugün her zaman olduğundan daha yakın Kürt sorununun çözümüne. Ak Parti ile DTP arasındaki gerilimin nedeni de bu aslında! PKK devre dışına itilirken DTP ye de yer kalmıyor sistemde! Çünkü, bugüne kadar sivil siyaset içinde kendilerine bir yer tutamadı DTP liler de. PKK ile, onun mücadele yöntemleriyle sivil siyaset arasındaki farkı göremediler. 21.yy da adam öldürmeyle sağı solu bombalamayla siyaset yapılamayacağını, davaya hizmet edilemeyeceğini kavrayamadılar. Kürt hareketi halâ sivil bir temsilden yoksun yani. Bu durum Ak Partiyi de çok rahatsız ediyor aslında. Çünkü Kürt sorunu çözülmeden demokrasi mücadelesinde daha ileri gidilemeyeceğini görüyor onlar da. Eğer bugüne kadar PKK'nın ötesinde, arkasında kitle desteği olan sivil bir Kürt siyaseti olsaydı işler çok daha farklı yürüyebilirdi. Bu, Ak Partiyi de etkiler-rahatlatırdı. Ama olmadı. Nasıl olacaktı ki, Kürt siyaseti de halâ antika bir "solculuğun" etkisi altında değil mi! Devlet onları da halâ bu antika "solculuk" aracılığıyla kontrol altında tutmuyor mu! Ama artık bu dönem bitiyor..Ben söylemiyorum bunu, kendileri söylüyorlar! Silahlı mücadele döneminin bittiğini, eğer genel bir af çıkarılır da onurlu bir geri dönüş sağlanırsa olayın mutlu sonla noktalanacağını söylüyorlar. Yani şu anda halâ dağda olmalarının gerekçesi kendi kişisel konumları onlara göre. Ama bütün bunların daha inandırıcı hale gelmesi gerekiyor her halde...

3-Tam bu noktada, dışardan bakınca askerle sivil siyaset-Ak Parti-arasında sanki bir "yakınlaşma"-oluyormuş gibi bir görüntü ortaya çıkıyor! "Ak Parti'yi Devletle uzlaşıyor" görmekten mutluluk duyan "solcuları"-ve de bazı "liberalleri"- yanılta da bu olsa gerek! Olay şu aslında: Asker açısından iki önemli nokta var. Birincisi iç siyasete ilişkin. Darbeler döneminin sona erdiğini söylemiştik. Bu nedenle, eski-paslanmış silahları kullanarak siyasette etkinlik sağlamaları mümkün değil artık! Bunu görüyorlar onlar da. "Asker siyasi partisi" olarak artık yeni-ama mutlaka sivil-yöntemler geliştirmeleri gerektiğinin farkındalar!. Ki bu da onları zorunlu olarak sivil siyaset zeminine çekiyor. Onların Ak Partiyle "yakınlaşıyor" gibi görünmelerinin nedeni de bu; Ergenekon'un ipinin çekilmesine onay vermelerinin anlamı da bu olsa gerek.

Olayın ikinci yanı ise dış siyasete ilişkindir: Ergenekoncu siyasetin boyutları o kadar ileri gitmişti ki, Türkiye'yi Nato'dan çıkarmaya, AB ile ipleri koparmaya kadar varıyordu işin ucu! Ve tam da bu noktada ipler koptu zaten!. Çünkü Tanzimattan bu yana Batı ile içli dışlı ilişkiler içinde gelişen-varolan bir yapıydı bu. Sadece bu da değil, ideolojik olarak da Jöntürklüğe özgü bir bağımlılık ilişkisi vardı arada. Sen tut, bir kalemde bunları yok say ve Türkiye'yi henüz daha ne olduğu belli olmayan bir "Rusya, İran, Çin eksenine" sokmaya çalış! Bu nedenle, Ergenekonculuk gibi artık modası geçmiş-kanserleşmiş bir uzvun kesilip atılması ve ordunun üst kademesinin de bu konuda "sessiz kalması"³⁹ dışardan bakınca sanki Ak Partiyle ordu-ordunun üst kademesi arasında bir gizli anlaşma varmış gibi yorumlandı! Bütün bu olup bitenler asker açısından aslında ortama-çevreye uymaktan, yeni durumlara uygun yeni politikalar-konumlar oluşturmaktan başka birşey değildi⁴⁰.

Ak Parti açınsındansa, bütün bunlar "kapatma davası" sonrası yaşanan şoktan sonra taktik bir zafer olarak görüldü. Ne de olsa kadim sınıf düşmanı-Devlet Sınıfı içinde bir parçalanmaydı söz konusu olan. Düşünebiliyormusunuz (hadi daha ötesini bir yana bırakalım) Serbest Fırkadan, TCF deneyiminden, DP, 12 Mart ve 12 Eylül

³⁹ Gerçi tam olarak sessiz kaldıkları söylenemez ya! Hapisane ziyaretleriyle, bu operasyona nereye kadar onay verdiklerini de göstermiş oldular!..

⁴⁰ Ayrıca, Baykal'ın çarşaf açılımlarının-tek parti dönemi eleştirilerinin falan da askerin almaya çalıştığı bu yeni pozisyonla ilgisi olduğunu düşünüyorum ben. Devlet sınıfı bütün kanatlarıyla birlikte yeni duruma uygun yeni politikalar oluşturmaya çalışıyor o kadar...

deneyimlerinden-28 Şubat şokundan sonra ilk kez karşı taraf içinde bir ayrışma söz konusu oluyor, ilk kez asker, Devlet Sınıfı iktidar sacayağından sanki ayrılıyormuş gibi görünüyordu! Yani, bu noktada yanılanlar-hayal kuranlar sadece “solcular” ve “liberaler” olmadı; Ak Parti de aynı yanılığa düştü! Onlar da sandılar ki asker artık Devlet Sınıfından koparak kendilerine yaklaşıyor-yaklaşacak! Sanırım “paşasının başbakanı” manşeti de bu dönemde atıldı!.. Şöyle bir anlayış var bizim “aydınlarda”: Siyaseti belirleyen parametrelerin kalıcı yanını gözden geçiriyorlar. Değişen koşullara göre ortaya çıkan yeni mevzileri görerek, bu görünüşün altında yatan esas gövdeyi göremiyorlar, ya da görmezlikten geliyorlar. Örneğin, bir kalemde-hiç düşünmeden askerle Ak Partiyi kolkola görebiliyorlar. Yani, siyasete yön veren faktörleri sanki öyle hergün pozisyon değiştiren aktörlermiş gibi düşünüyorlar⁴¹. Halbuki bunlar tarihsel gelişme süreci içinde oluşarak günümüze gelen sınıfların temsilcileridir. Örneğin, bir “Ak Parti dün böyleydi ama bugün böyle” olmaz! Temsil ettiği bir sınıf-misyon vardır onun. Onun açısından bakıyor o politikaya...

Şöyle toparlayalım:

1-Amerika Iraktan çekilirken Türkiye'nin de içinde bulunduğu bölgede yeni bir denge ve buna uygun yeni politikalar oluşuyor. Türkiye de bu süreç içinde kendi yerini belirlemeye çalışıyor.

2-Ortaya çıkan bu yeni dengeler ve politikalar içinde hiçbir şekilde silahlı mücadelenin ve PKK'nın yeri yok artık.

3-Bu durum, modası geçmiş Ergenekon yükünden kurtulan askerlin işine gelirken, bundan Ak Parti de memnun kendi açısından. “Askerle Ak Parti arasındaki yakınlaşmanın” zemini bu olsa gerek.. Ama buradan hiçbir şekilde Ak Parti'nin Devletle uzlaştığı anlamı çıkmaz. Kafasını çarparak karşıdaki DUVARIN ne kadar güçlü olduğunu gören Ak Parti şimdi küçük hamlelerle o duvarı yıpratarak onda gedik açmanın peşinde. Herkes pozisyonunu buna göre alsın!..

4-Global krizi Ak Partiyi yıpratmak için bir kurtarıcı gibi gören kriz tüccarlarının, TÜSİAD cı sahte demokratların-ve “liberalerin”- hiçbir şansının olmadığı bir dönem var önümüzde! Doğan Medya Grubunun işi de hiç kolay olmayacak bu dönemde! Örneğin ben artık Hürriyet okumuyorum!!!... 22 Temmuzdan sonra AB yi unutan TÜSİAD ın, bu aralar, “Ak Parti AB yi boşveriyor” diyerek tekrar “AB ipine sarılması”-sarılıyormuş gibi görünmesi de boşunadır!! Şayet buna-yani TÜSİAD'ın “demokratlığına” bel bağlayanlar varsa fazla umutlanmasınlar!...

⁴¹ Yani, Ak Partinin ve Anadolu burjuvazisinin nasıl bir politika izleyeceği sanki Erdoğanın isteğine bağlıymış gibi..